

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 18. novembril 1972

Nr. 89 (3777)

14. aastakäik

Rootsi austas oma 90-aastat KUNINGAT

Rootsis oli kuningas Gustav VI Adolfi 90-aastane sünnipäev, mis kujunes Stockholmis enneolematuks rahvapeoks sadade tuhandetega tänavatel riigipead austamas. Kuigi kuninga sünnipäev kuulub nn. üldiste lipupäevade hulka, siis nägi lippe küll ainult avallikel asutustel, harva aga eramajadel — lipuheiskamise komme on Rootsis kiirelt vähenemas. See aga ei tähendanud, et kuningat oleks unustatud või et teda poleks austatud. Stockholm ei ole kaua näinud selliseid inimmasse liikumas, kui 11. novembril.

Kõik tahtsid näha kuningat ja tema pidulikkude kortezhisõitu lossist Stadshusetisse, mis Riddarholmeni kairni toimus lahtises, kuue hobusega veetud kunglikus kalessis ja sealt edasi paraadpaadis, mida vana kombe järele süüdis mereväelased kuni Stadshusetini, kus Sinises saalis toimus kuninga pidulik austamine.

Kuninga juhal algas jumalateenistus lossikirikus. Kortezhis toimus südapäeval ja seda oli jälgimas vanalinna tänavatel ligi kakskadaat inimest, peaaegu samapalju kantist tänavaid, kui kuningas hiljem Stadshusetist autos lossi tagasi sõitis. Paljud ütlesid, et nad on tulnud välja ajaloolist sündmust vaatama, sest võib kergesti juhtuda, et midagi taolist ei kordu lihtsalt sel põhjusel, et riigivorm võib muutuda. Masside kogunemist soodustas erakordselt piikesepaisteline ilm.

Stardi- pauk noorte näitusel

Stockholmi Eesti Majas külas reedel stardipauk (ehlast stardipüstit) eesti noorte esimese kunstinäituse avamise märgina. Tulistajaks oli Mart Maandi, kes enne seda algupäraselt avamist sõna võitis, rõhutades, et eesti noortes on palju loovat vaimu, mis on viinud selle spontaansse ühinemiseni näituseks Eesti noorte Kunstigrupi niminärgi all.

Publikut oli kogunenud avamisele palju, nende hulgas muidugi palju noori, kes 58 väljapandud töö vaatamisel 24-lt autorilt võisid konstateerida palju huvitavat ja võrsuvat andekust. Näitus on avatud 24. novembrini.

Pärast avamist toimus noortepidu noorte ettekannetega ja võib vaid ütelda, et uues Eesti noorte elu varem nii palju rõõm koos olnud.

Teaduslik
Raamatukogu

TOPELTSPIOON ähvardab Bonni SKANDAALIGA

BONN (EPL) — Saksa Liidupäeva valimiste eelse kihutustöö kõrgpunktil avaldas hollandi suurimad ajakirju "Elseviers Magazine" kõmulise spionaazhiskandaali Saksamaal. Bonni lähedal Rheinbachi vanglas kannab karistust kelmuste eest mees üksikkongis. Tema apellatsioonipalve lükati tagasi ja mees arvestab, et teda lahetakse välja anda Ida-Saksa või N. Liidu võimudele. Karistuslane on passi järele 40-aastane saklane Gulbins, ise kinnitab ta, et ta nimi, on Cal Tolikis ja, et ta on N. Liidu kodanik, kes teeninud aastaid KGB juures majori auastmes. KGB agendina võitis ta ühendust mitmesuguste lääne vastulaure ametitega ja muutus ajajooksul kahepoolseks agendiks. Ta teab kogemustest, milline karistus teda ootab, kui teda saadetakse raudesiride taha.

Artur Tava sai Nordstjärne-ordeni rüütliristi.

Rootsi ordenid kolmele

Kuninga sünnipäeval tehti tänavaks novembris traditsiooniliselt jagatavad rootsi kõrgemad ordenid. Tänavu oli ordenisaajate hulgas kolm eestlast.

Nordstjärneordeni rüütliristi sai provintsiiaalarst dr. Artur Tava Solentunast Edsbergist. Sama ordeni risti vaimulikele sai peakirikuõpetaja Elmar Tõldsepp Visbys. Vasaordeni liikme esimese klassi rist andeti kontsertpianist Käbi Laretelle.

Gulbins-Tolikis väidab, et tema agendina teab väga palju praegu võimul olevate saksa nimekate poliitike elust ja tegevusest, seepärast oleksid Saksamaa sotsiaaldemokraatliku partei tipud huvitatud, kuidas temast lahti saada ja praeguse pingelise olukorra ajastul ei taha ka kantser Brandt mingit kätka teha ühe nõukogude agendi üle. Tema väikse kadumine oleks kõige meelepärasem nii Bonnile kui ka Moskvale, sest tema tegevus Läänes võiks ainult mõlemale poolele ebasoositu tekitada.

Gulbinsi kaitsja-advokaat on teatanud ajakirjale, et ta alul oli

Gulbins-Tolikise seletuste üle väga skeptiline, kuid peale arvukaid jutujamamisi on hahtunud kõik kahtlused. Gulbins on olnud nõukogude agent juba 14 aastat.

Agendi oma jutu järele on ta sünninud 1923 Leedus. Sõjaväeteenistuse ajal määrati teda sõjaväe salalure (GRU) juurde konna ta valdas prauu keelt, sealt paigutati ta edasi KGB IV osakonda (mõrvaasjad), kus tema omas erilise agendi õigused. Tema käte vahel käisid läbi väga paljud salajased ettekanded Liiduvabariigi mõjukate isikute üle.

1956 saadeti teda idapögenikuna Järg. lhk. II

Balti küsimus kerkis Itaalia parlamendis

Leedu küsimus on Itaalias nii populaarne, et müüridele ja seintele on ilmunud loosungeid, nagu: Paavst! tuleb aidata katoliiklasi Leedus. Vabadust Leedule ja teisi sellelaadseid. Sajad tuhanded itaallased on neid loosungeid suurlinnades lugenud ja loevad veelgi. Leedu katoliiklikud ringkonnad on leidnud suuri ja tänuväärse tööd nii oma päritolumaal kui ka teiste Balti vabariikide olukorra tutvustamiseks katoliiklikest maadest eriti Itaalias.

Üks nende publitsistide on pidevalt varustanud itaalia ajakirjandust informatsiooniga Leedust, eriti usulist tagakiusamisest, mille osaliseks kirik saab. Kalanta surmaminek protestiks N. Vene toore okupatsiooni vastu leidis Itaalias hiigeltähelepanu. Nagu andmed kõnelevad, ilmus sellega seoses tuhandeid kirjutusi ja artikleid.

Kasutades katoliiklike ringkondade kaudu loodud sidemeid on leedulas-

tel ühendus sealse kristlik-demokraatliku parteiga. Viimase poolt tähtset Itaalia parlamendis üles Leedu ja ka teiste Balti vabariikide N. Vene poolt okupeerimise küsimus nõudega, et Itaalia valitsus peaks esitama oma seiskukohana nõude Vene okupatsiooni lõpetamiseks Balti vabariikides ja nende rahvastele enesemääratlemise õiguse andmiseks. Balti vabariikide küsimuses on loomise parlamendis erikomisjon.

Noored kogunesid kunsti ümber

Noorte spontaansse üritusena toimub praegu Stockholmis Eesti Majas noorte kunstinäitus, kus esineb 24 väljapanijat. Pildil üks osa noortest esinejatest näituse avamisel — vasakult Edda Tent, Helvi Treffner, Ann Novek, Valve Käärmees, Riina Noodapera, Laine Vagur-Garrido, Piret Puusep, Mart Kikerpuu, Kristina Viira, Kristina Kauri, Mart Maandi, Omar Jungerman. Pildilt puuduvad Vilja Uustal, Aili ja Kersti Mänder, Leena Poolmaa, Gert Kurg, Eva Jäämaa, Mikko Noodapera, Mati Paik, Marje Paik. (EPL-foto LEPPER).

Eep 205

EPL

18. novembril 1972

RIIGIPEA

Kui alles mõne nädala eest sõltasid demokraatide kongressil peaminister rõhutas, et kuningriigi vahetamiseks muutmine võib uue põlvkondse teostatavusele toimuda ühena hiljasti ("ühe suletõmbega") siis rõhutas nädalavahetusel toimunud kuninga 90-aastase sünnipäeva omakorda põhjust, miks vahetust ei ole teostatud erakonna 40-aastasest võimulekule vaatamata kuningriigi olu püsima jäänud: rootsi rahva enamus armastab ka praegu veel vana traditsiooni (rootsi on maailma vanimale monarhiate hulgas) ja ka kõneleval moodsal ratsionaliseerimise ajal ei ole rahva vajadus romantikale ja vaatamängude vastu vähenenud.

Seda enam, et Gustav VI Adolf on oma 90 eluaasta jooksul suutnud oma rahvale nii lähedale tuua kui ühel riigipeal üldse on võimalus. Ta ei ole mitte ainult sümbol, vaid üldiselt armastatud inimlik inimene, kelle isiklikud karakteristoonid on lähendanud mineviku valitsemisvormi nii lähedale demokraatiale kui see on vähegi võimalik. Ei ole mingit kahtlust, et ka juhul, kui siin maal praegu tuleksid presidendivalimised, siis ikkagi ka sellele kohale valitakse — kuningast!

Gustav VI Adolfi fantastiline populaarsus, mis nagu ilmselt ka juubelil tähistamisel, hõlmab kõiki generatsioone, kaasa arvatud kõige nooremad (isegi hipid nutisid liigutusest ja laulsid hümnid), näib olevat parimaks garantiks praegu monarhistliku riigivormi jätkumisele.

Teatavasti on tugevasti kahele, kas praegune kroonprints üldse kunagi pääseb troonile. See on siiski tõenäoline, sest ühe monarhi populaarsus on teatasandajaks järgmisele ja siis on olemas juba selgest endast, kuidas ta hakkama saab ja teed rahva südamesse leiab.

Riigipoliitilisel ei tähenda ju vorm enam kuigi palju sellest hetkest, kui pärast praegust monarhi tehistatakse klausul, mis kuningalt peale esindusülesannete rõõvik kõik praktilised, kuigi kaua juba sümbolised, funktsioonid. Ta ei ole enam sõjavägede kõrgeim juhataja, ei kutsu valituse moodustajaid, ei juhata valituse koosseis.

Kuningast saab vaid maa sümbol, nii nagu seda on lipp, vapp ja hümnid. Nii väikeses ülesannetipirkonnaga riigipead ei esine enam mujal maailmas ja paljud presidendid on samal ajal varustatud sootuks tugevate volitustega (näit. USA-s, Soomes jne.). Selles olukorras muidugi on maitseasi, kuidas riigipead nimetatakse, kas kuningaks või presidendiks.

Tekib veel majanduslik küsimus, kas päritav riigipea on kallim kui valitav? Asjatundjad ütlevad, et kuhkate valimiste taustal ei ole erilist vahet, kuna ka president vajab lossi ja "hoovi" ja need lossid, mida kuningas üld peab oma aparaatist, tulevad presidendil puhtalt riigi ülalpidamiseks otsestelt, sest vaevalt neil keegi soovib lõhku.

Muidugi kuuluvad kuningad kaasaaja mõistes minevikku ja moodsa rõhutamine ongi võib-

olla paljudele esmaseks motiiviks, miks nõutakse presidenti. Ei tohi aga unustada, et nii Rootsi kui Inglismaa on demokraatidena laetamatult funktsioneerinud vanu ajaloolisi kuningatradiisioone säilitades ja stabiliseerides kui mõnedki vahetused. Kuna demokraatia on saanud häirimatu funktsioneerida, siis ei ole ka teostunud riigivormi muutmine.

Kui vaadelda kõige selle taustal uue Rootsi põhiseaduse kompromisskava, siis paistab selgesti, et see on rohkem sobiv siiski kuningavõimu jatkamisele, kuna vaevalt poliitilise presidendil institutsioonile üleminekul keegi lepiks kõrgeima riigiameti degradatsiooniga ainult esindusfiguuriga — siis tahaksid erakonnad juba normaalseid presidenditüüpe rakendada.

Pieteedist praeguse kuninga vastuvõetamatult demokraatliku isikuse vastu, on loobutud tema elupaikadel riigipea ametifunktsioonide muutmiseks.

Kui nüüd teha mõtteeksperiment ja kujutada ette, et näit. praegune peaminister Palme sõidaks presidendina juubelilõllas, siis peab küsima, et kas tema ise, üks riigipea vormilise võimu desarmeerijaid, oleks valmis vahetama peaministri võimutähtsust riigipea võimutähtsusega?

KLA

HAMBAD

Rootsi rahva hambad on viiletsad, ja kui otsida põhjust, miks sellel sotsiaalselt väljaarenenud maal ei ole seni teostatud hambaravi võimist üldise haiguskindlustuse alla, siis ongi põhjuseks eeskätt olud, et suure arvu viiletsad hammaste juures lõhkevad lohtu lõhkuvad suured.

Juba 1964 kõneles valituserakond kavast hambaravi kulude ühiskonnas kanda võtmiseks. Võimalusi on uuritud ja kaalutud, ilma et oleks kulude osas lahendust leitud. Nüüd, kaheksa aastat hiljem, näib hambaravi üldine kindlustus teostatav. Vastav uurimiskomisjon on teinud ettepaneku, et tulevikus hambaravi kulud poolitatakse: ühe poole maksab kindlustus, teise poole patsient ise (kui aga arve ulatub üle 1000 krooni, siis maksab kindlustus ülevõlulavast osast ainult veerandi).

See poolitamine tähendab komisjoni kulude osas ja riigivõim üsna, et riigi lisetulekuid on võimalik tõsta tekkivale 550 miljoni-le kulu katmiseks, mis ju lõppude lõpuks ikkagi peab tulema maksamaksjate taskust. Ka need "poolred" kulud on riigile küllalt suured, kuid 1973 aasta valimisteks on vaja hääletajale pakkuda kuidagi viisi isiaratavat reformi ja seda on hambaravikindlustus kahtlemata. Vähemalt halbade hammaste jaoks.

Muidugi võiks ju ka siin Rootsis küsida, miks suukõrga haigused on jäetud välja üldisest haiguskindlustussüsteemist? Palju tagasihoidlikuma "heaolu" Inglismaa on suutnud püüda hambaravi toime tulla üldise haiguskindlustuse raames (ons neil paremad hambad?).

Ei tohi siin ka unustada, et heaolu Rootsi ei ole hoolitsenud, et tal oleks vajalikul arvil hambaraste, mis omakorda raskendab uue reformi edukat elluviimist.

Ja praegusel majanduslikul hetkel on põhjust küsida, kas reform ei käi üldse? Nii meelitab ju ta ei näi ka olevat, tuleb meele pida, et vajalik 550 miljonit varsti kasvab ja progressiivsel mõjustab üldist hinnataset.

VÄLISKOMMENTAAR

RELVARAHU OOTEL

Põhja-Vietnami valituse ametliku teadaande kohaselt olevat Ühendriikide president Nixon juba 22. oktoobril avaldanud nõusolekut relvarahu sobimuse dokumenti allakirjutamiseks sõdivate poolte vahel Vietnamis 31. oktoobril. Hanoi teadaandes avaldati ka tingimused relvarahu kohta, milles pooleldi olevat kokku leppinud. Tähtsaim dokumendi allakirjutamiseks oleks asi saanud.

Mis oli siis juhtunud? Kas oli Hanoi õigus, kui ta hakkas ameerikalasi süüdistama antud lubaduste mitteinäitmisel? Vaevalt, sest nagu Washingtoni ametlikes ringkondades seletati, pidi veel olema vaja jätkata läbirääkimisi relvarahu tingimuste oalikes täpsustamiseks mõnes küsimuses.

Tähtsaimaks nende hulgas on "välismaiste vägede" tagasiõmbamise küsimus. Relvarahu sobimuse aval-

kus versioonis kõneldakse välismaiste vägede tagasiõmbamisest Laoses ja Kambodžast, aga ei ütlelda midagi põhja-vietnami vägede äravõtmise kohta Lõuna-Vietnamist. Valikmist võib seletada kui ameeriklaste järeleandmist vastaspoolele, kuna Põhja-Vietnam pole temavasti kunagi omaks võtnud, et tema väed võitlevad Lõuna-Vietnamis.

Ometi on teada, et võitlustest seal võitavad nn. FNL-jõudude kõrval on ligikaudu 145 000 põhja-vietnami sõdurit. Peale USA ja tema liitlaste on seda tõsiasja võinud kogeda ka Inglise ja Prantsuse ametlikud vaatlajad.

Asi ei seisa aga ainult selles, et relvarahu algsobimuses neist välisvägast vaigatakse. Lugu on veelgi halvem selle poolest, et ühtseagu sobimuse teksti avaldamisega asus Hanoi koguni oma jõudude suurenda-

misele Lõuna-Vietnamis, saates sinna lisavägesid ja uut sõjaväerustust.

See ei jäänud muidugi tähele pagemata, vaid kutsus välja USA reaktiooni esmalt täiendavate läbirääkimiste nõudmise näol ja järgnevalt ameerika kiire ja hulgalise sõjaväerustuse saatmise kujud Lõuna-Vietnam. Oli ju ilmselt, et relvarahu ootel ei mõeldud Põhja-Vietnami valituse sugugi oma vägede tagasiõmbamisele Lõuna-Vietnamist, vaid vastupidi, katus kiiresti kasutada nega oma positsioonide tugevdamiseks ja jätkendamiseks Lõuna-Vietnamis.

Areng andis niivõrd õiguse Lõuna-Vietnami presidendile Thieu'le, kes ei tahtnud leppida relvarahu sobimusega, kui selles ettenähtud "välisvägede tagasiõmbamine" ei hõlma ka Põhja-Vietnami suurte väeüksuste äravõtmist Lõuna-Vietnamist. Ameerika ajakirjanuse andmetel on president Nixonil erivõlvik dr. Henry Kissingeri oma varasemalt läbirääkimist Hanoi esindajatega nõudnud vähemalt osalistki põhja-vietnami vägede tagasiõmbamist.

USA kaitseministeerium võis aga varsti kindlaks teha, et vägede tagasiõmbamise asemel on Hanoi hakanud neid tugevdama ühte väeasenda ja relvasaadetiste kohaletoimetamisega. Hanoi kahepaiksuks relvarahu küsimuses ei jätud Ühendriikide valikut. Nagu president Nixonil presisekreter Ronald Ziegler tähendas, ei kirjuta Ühendriigid relvarahu sobimusele enne alla kui "õiget tingimust" on saavutatud.

Mõnel pool on lepitatud kuulda, siin nagu oleks president Nixon lasknud lendu "jutte relvarahust" oma valimiskampaania huvides. Unustati täiesti, et küsimus täiesti tegevalikult Hanoi ühepoolse deklaratsiooniga sobimuse viidatava teksti kohta. President Nixonil erivõlviku Henry Kissingeri sõnavõtt presiskongressis 26. oktoobril ei jätud kahtlust, et kuigi relvarahu võimalus oli iseenest küllalt suur, siis tingimuste suhtes oli vaja täiendavalt kokku leppida.

Tagantjärele kinnitas ajaleht Washington Post oma kirjasaatja Murray Mardersi kaudu Valgest Majast, et relvarahu sõlmimisel pole olnud midagi ühist presidendil valimistega. Tõhutu hääletamusega võidu saavutanud Richard Nixon jäi truuks oma töötusele jätkata pingutusi auväärse ja kestva rahu saavutamiseks. Kui see laseb enesele oleda, siis on selles süüdi kommunistliku vastaspoole kahepaiksuks eesmärgiga igasuguseid lepinguid oma huvides ära kasutada.

A.K.

Stockholmi algkooli JÕULUPIDU

Stockholmi Eesti Algkooli jõulupidu toimus pühapäeval 10. detsembril kell 14 Skanstulli gümnaasiumi ruumides, Rohusgaatan 26.

Esitajale tuleb Ao Vaksu uus lastenäidend "Unenägu", millesse autor-lavastaja on põlminud laulu ja tantsu ja ka mitmeid põnevaid üllatusi. "Unenägu" algab: "Hallo, hallo — siin Ringhällingu erakorraline ühustööd uudiste saadet! Hallo, hallo — siselinnas III Politsei jaoksõnna ülem teatav: Praegu põgenes Metropolitani-Tsirkuse areenilt puurist maailma kuulsaim ja kardetavaim ilu-juht Rattapuri Kii vabadusse. Kõiki jalutajaid ja tänavaid viibijaid hoiatatakse ja manitsetakse ettevaatsusele!"

Kaasgeavad näendised on koos Eesti algkooli ansambliga Ilmar Loorand, Uno Tõnissoo, Siiri Kuldkepp. Alati leidlikud ja värvirikkad dekoratsioonid Roman Väiliti kostüümide. O. Vaksilt ja heli-nägu muusika Madis Geringult.

Pääsmad: eelkoolilastele vaba, õpilastele noorsoole kr. 2.- ja täiskasvanutele kr. 10.-

Malustuseotikott saab tellida, kooli kantselilt — tel. 10 64 26, Brunnsgatan 11 hiljemalt 6. detsembril. Hind kr. 6.-

Teretulemast kõigile!

Sõdertäljes kirikukontsert

Piirast õnnestunud laulmatka Soome moodunud kevadel on Stockholmis Eesti Naiskooril jälle tulemas suurem esinemine pühapäeval 26. nov. Sõdertälje kirikus. Seal toimuvail vaimulikul kontserdil esitab koor Eesti heliloojate loomingut.

Kaljo Raidi hardas Palves laulab sissejuhataja aldisooleit Koidu Ventser. Lembit Avesoni Kyrie eleison on mõjuv, autorile omases poliifoonilises stiilis kirjutatud helind. Lihtne ja haarav on Artur Kapi Mu kodune kohake, samuti Virkhausi Ma tõstata ilmad üles, suurema pateeetika ja kõlva seadega originaalselt segakoorile kirjutatud ja Hilma Nerep-Mossini poolt naiskoorile seadud kompositsioon. Vilmasen on peale naiskoori veel kaasgeavad Helvi Klement sooproisioolaga ja Sanda Umbila viiulil.

Kuuelikmeline grupp naiskoorist esitab Gabriel Faure neljosalise Missa naishäälele, mis paebul oma viisrikkuse ja värvika, moduleeriva harmooniaga. Koori juhatab Hilma Nerep-Mossini.

Solistiks on tuntud viiulikunstnik Celia Aumere, kes esitab Händeli

Kohalikku elu

BORÄS

Naisringi koosviibimine
Boräsi Eesti Naisring korraldab 2. det. algusega kl. 18 Moderata Samplingspartii ruumes Skogatan 21 lõbusa koosviibimise ühtu oma liikmeskonnale, nende sõpradele, tuttavale ja kõikidele osa võtta soovijale. Edaspidine informatsioon järgneb.

STOCKHOLM

Samaritiide jõulumüük
E.P. Risti Samaritiide Sõprade Ring korraldab oma traditsioonilise jõulumüügi pühapäeval, 26. novembril Jakob kiriku kogudussaalis, Malmörögatan 5. Aeg kl. 14-19.

Muusikalised ja sõnalised ettekan ded toimuvad kahes osas: kl. 16-17 noored, kus esinevad Lasteaia lapsed Eina Klemmeri juhatusel, Anette Kull klaveril ja Merike Raudsepp jutustab. Teises osas, kl. 17-19 jõu mõningate tänavu ilmunud raamatute tutvustamine, Paul Laan esitab oma esikogu "Mõteldend", Maria Kalbek loeb katkendi Maria Koppermani raamatust "Minu 12 aastat Siberis" ja koguteost "Soomusruug nr. 2 Vabadussõjas" tutvustab üks autoritest. Lõppeks Ringi juhatajal Vera Poskela-Grünthalil.

Loterii, kohvilaud. Sissepääs 7.-. Kaasmaalased toetage samaritiide tööd ja oske oma jõulukiingid nende jõulumüügilt.

"Pärandus" ringreisile

Stockholmis Piina Studio lavastusel menuga esitunud kirjanik Arvo Mägi komöödia "Pärandus" saab kättesaadavaks kaasmaalastele ka teistes keskustes. Nii toimuvad etendused:

Boräsis, laupäeval 25. novembril kl. 18 Engelbrektsskolas.
Göteborgis, pühapäeval 26. novembril kell 17 Munkebacki gümnaasiumi aulais.

Norrköpingis laupäeval 2. detsembril kell 19 Djärkebacksskolas (Flickskola) aulais Repsläggaregan 56.

Esikülustas, pühapäeval 3. detsembril kell 14 Arby skola aulais Magisteriivgenil.

Teater loodab kaasmaalaste rohkearvulist osavõttu.

noljaosalise sonadi E-duuris, Tor Aulini Hällilaulu ja Bachi Airi. See on Celia Aumere üks esimesi esinemisi pika ajavahemiku järele, tõetades saada kuulajale suureks kunstiliseks nautinguks. Naiskoor loodab kontserdist, mis algab kl. 15, elavat osavõttu. Orelil saadab Sõdertälje koguduse organist, muusikadirektor Siren, kes esitab ka oreliosooleid.

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Andr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 147.-
Termin (4 kuud) kr. 53.-
Kuu kr. 15.-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kuriers
Tryckeri AB Eskilstuna 1972

EESTI KULTUURI KOONDIS
POSTIGIRO 57588

"Topeltkodakondsus on halb baltlastele ja ka Rootsile"

Toimetaja Andres Kung puudutab baltlaste topeltkodakondsust pikemas artiklis Svenska Dagbladetis. Ta märgib, et tagapühjaks on Rootsi tunnustuseandmine vene okupatsioonile Baltikumis, mille tagajärjel siinsed võimud põhimõtteliselt vaatlevad kõiki endisi Eesti, Läti ja Leedu kodanikke Rootsi kodanikena. N. Liidu kodanikuks saades iseenestest on ka kaunis segase sõnastusega, kuid Rootsi osas võib seda tõlgitseda järgmiselt: Eesti, Läti ja Leedu kodanikud, kes 7. sept. 1940 viibisid nimetatud riikides, on N. Liidu arusaama kohaselt Rootsi kodanikud (kui neid hiljem pole kodakondsusest vabastatud).

Balti riikide kodanikud, kes nimetatud kuupäeval ei saanud Rootsi poolt kontrollitud piirkondades, ei saanud ka Rootsi kodanikeks (juhul kui nad seda ise soovivad). Rootsi ametliku vaate kohaselt on need isikud riiklõhnatud — väljaarvatud siia, kui nad hiljem pole saanud mõnda teist kodakondsust.

Andres Kung märgib, et baltlaste registreerimine Rootsi rahvaraamatupidamises on olnud väga ebakütlane. Paljudel juhtudel on isiku kohta märgitud, et ta on riiklõhnatud, või omab endist eestit, läti või leedu kodakondsust. Teisalt jälle on mõne isiku kohta märgitud "sovjeti kodanik" ka siis, kui ta seda pole isegi vene reeglite kohaselt.

Balti ringkondadest on esitatud nõudmisi topeltkodakondsuse asjus, muuhulgas seda, et rahvaraamatupidamise reeglid tuleks muuta, nii et sovjeti kodakondsust enam ei märgitaks. Ja baltlased, kes ei soovi esineda vene kodanikena, võiksid kirikuraamatutes esineda riiklõhnatud. Peale selle peaks Rootsi diplomaatilisel teel jõudma kokkuleppele N. Liiduga, et baltlastele pealesunnud vene kodakondsus kaotatakse.

Esimese nõudmistest on teostunud, kuna sovjeti kodakondsust enam ei märgitaks baltlastele, kes on saanud Rootsi kodanikeks. Muidugi aga pole märkused Rootsi kirikuraamatutes mingil viisil avaldanud mingit mõju N. Liidu seaduskohtadele, nendib Kung.

N. Liidu vaateid aga tunnustavad praegugi veel heaks Rootsi võimud. Kevadel 1972 said Rootsi kodakondsuse saanud baltlased kirja Stalens Invandrarverketi alla kuuluvast medborgarbyråst, milles üldi: "Invandrarverket peab tähtsaks Teile teada, et Te jätkuvalt olete N. Liidu kodanik. Rootsi võimud ei saa garanteerida õigussiduvust välispoliitika alal, kui Teil on alles sovjeti kodakondsus. Te olete seega nii Rootsi kui ka Sovjeti kodanik".

On täiesti selge, et paljud sellise kirja saajad pahanudsi või haktasid koguni kartma — olgu, et Invandrarverket seda nii ei mõelnud, ütlev Andres Kung. Ta märgib, et küsimust on arutatud ka riigipäeval, kuid ilma tulemusteta.

1966 märkis tollaegne välisminister Torsten Nilsson, et N. Liidu kodakondsusest on võimalik vabaneda, kuna sovjeti seadused lubavad seda. Tuleb aga vastava palvega pöörduda Sovjeti ülemnõukogu presiidiumi poole. Kung konstateerib, et nõuanne kas on

küünliline, või siis ollakse täiesti tundetud puudutatud inimeste olukorra suhtes. Vähesed baltlased on seda võimalust kasutanud ja pole realistlik arvata, et sel viisil on võimalik küsimust lahendada.

Miks siis baltlased ei soovi sovjeti kodakondsusest vabastamist taotleda vene võimudel? On olemas mitmeid põhjuseid, näiteks:

a) Baltlased Rootsis ei pea end vene kodanikeks. Ja taotleda vabastamist kodakondsusest milles midagi ei taheta teada oleks võrdne vene okupatsiooni heakstundamisega — vähemalt psühholoogiliselt.

b) Seoses Sovjeti kodakondsusest vabastamise taotlusega tuleb ära anda blankett, mis sisaldab äärmiselt intsiinseid küsimusi taotleja enda kohta ning ühtlasi ka tema sugulaste kohta. Paljud eksitibaltlased peavad esitatud küsimusi ohtlikeks neile, kes praegu elavad okup. Baltikumis.

On esitatud järgmisi küsimusi:

10) Olete teeninud mõne riigi armees või sõjalises üksuses? Sel juhul kus ja millistes.

11) Kas Te olete väiteenistus-kohustuslik jätnud?

12) Olete viibinud Sovjetis (või Venemaal)? Sel juhul millal ja mispühul ning milliste dokumentidega. Ta maalt lahkusite? Milline oli Teie viimane asupaik Sovjetis (või Venemaal)?

13) Kas Teie sugulastest elavad Nõukogude Venemaal (märkida sugulussidemed, perekonnanimed, esinimed, isanimed, sünniajad ja -kohad, elukutsed ja täpsed aadressid)?

Peale kõige muu on protseduur kulukas, kuna ekspeditioonikulede eest võetakse paar-kolmsada krooni ja palve ise peab olema venekeelne, kusjuures allkirju peab tõendama notarius publicus — ka see maksab.

Praktiliselt võib topeltkodakondsust tekitada pahandusi, eeskätt siis kui sõidetakse N. Liitu või Sovjeti poolt kontrollitavasse piirkonda. Reisijal võidakse võimude poolt vaadelda vene kodanikuna ning teda sundida kasvi armeesse sunduuga teenima. Teoreetiliselt võidakse reisijat anda ka kohtusse ja teda süüdistada Sovjeti seaduste põhjal maalt illegaalses lahkumises Teise maailmasõja ajase.

Ja isikuid, kes võtsid Esimese maailmasõja lõpus osa balti vabadussõdadest, võidakse teoreetiliselt ka surma mõista. Sovjeti seadused, mis Baltikumis kehtestati 1940, on retroaktiivsed — inimesi võidakse seega karistada "roimade" eest.

Publik tänas ESTO-72 filmimehi

TORONTO (EPL) — Enam kui 600 eestlast ja rohkemvõlvine hulk eestlaste sõpru kanadalaste näol elasid pühapäeval, 5. nov. kaasa Ülemaailmsete Eesti Päevade filmi esietendusele Torontos. Selleks korraldas EEP peakomitee niinimetatud "Eesti Päevade Pärastlõuna".

Esietendusele tuli CBC poolt valmistatud pidupäevade kroonika-film kahes seansis. Niihasti kl. 2. päeval kui ka kl. 5 toimunud filmietendusel, mida tehniliselt korraldas ja juhtis eesti filmimees E. Väär, pak- kus peakomitee meeleolulist lisakava muusikaliste ettekannete ja Kalev-Eestine võlmejate esinemisega. Filmi "Esto 72" esietekandel viibisid ka need CBC filmimehed, kes filmi teoksaamisega oma parima andsid. Publik avaldas neile kauakestva ap- lausiga tänu ja tunnustust.

mis põinud roimad kui need kor- da saadeti.

Andres Kung märgib siinkohal, et kui teda ennast lubatakse Eestisse tagasi pöörduda, et kui teda ennast lubatakse Eestisse tagasi pöörduda, võib tekkida olukord, kus teda an- takse kohtu alla ja süüdistatakse "venevastases propagandas". Seda eeskätt sellepärast, et ta kirjutas oma Eesti-raamatu.

Toim. Kung märgib, et teadolevat pole N. Liidus kinni peetud ühtki sinna küllastunud baltlast. Ja viimastel aastatel on Rootsis umbes sada baltlast aastat külastanud oma endiseid kodusid ja kodumaid. Need isikud pole taotlenud Sovjeti kodakondsusest vabastamist. Üht põhjustit on nimetatud eespool. Ja teiseks märgivad reisijad, et Sovjeti kodakondsusest vabanemiseks kaasaaks küll praem õiguskaitses, kuid see pole ikkagi küllaladne reisi- dli Baltikumis. Kui vene võimud ühel või teisel põhjusel tahaksid mõnda baltlast kinni pidada, võivad nad seda teha ka siis, kui ta on puht-rootsi kodanik.

Andres Kung toonitab, et olukord tekitab arusaadavat põhjustel Rootsis asuvate baltlaste hulgas ärritust, kuid see pole ka Rootsi seisu- kohast vaadatuna sobiv. Seetõttu on rootsi võimud püüdnud piirata topeltkodakondsust — nii palju kui see antud oludes on võimalik.

Ainus võimalik lahendus topel- tkodakondsuse asjas oleks vastav kokkulepe Rootsi ja N. Liidu vahel. Nii peaks Rootsis asuval baltlasi olema lihtsa teatega Rootsi võimudele võimalik vabaneda ügususest formaalselt kokkuku- luvusest N. Liiduga. Ka valitus ja välisministeerium oleksid nõus sellist diplomaatilist sammu astu- ma, mis suurendaks õiguskaitset välismaal kõikleide balti päritoluga rootsi kodanikele, küsib lõpuks toim. Kung. (EPL/JA)

POSTIARVE 69 4771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Raskusi postiga

Eesti Päevalehel on viimasel ajal olnud raskusi postikorraldusega, ku- na ikka ja jälle juhtub, et luge- jad oma ajalehte kätte ei saa. Nä- dalavahetusel läksid jälle kaduma näit. terve Farsta ja Huddinge piirkonna ajalehed, mida õnneks on võimalik asendada ülejäägi-ek- semplariidega.

Sageli aga asetatakse ajalehti mõne teise postkasti ning siis olenek ho- lehe saajast, kas ta annab posti edasi või uuesti postiljonile. Vigade esinemisel tuleb pöörduda kohaliku ajalehti jagava postikontori ajalehte- de osakonna poole ja nõuda vee- pandamist. Loomulikult aitab EPL talitus alati kaasa ja saadab puudu- vad numbrid. Rootsi ajakirjandus- levitamine posti kaudu toimub sel- li, et post saab vajaliku arvu leh- ti iga postkontori peale, kus siis vas- tava registri järele ajalehed adre- seeritakse ja kätte toimetatakse. See- ga ei adresseerita ajalehti mitte väl- jasaatmisel talituses.

Juubeli muljeid: Kuninga kõnniteedel

Stockholmi Vanalinn oli aegsasti tulvil piduliku elevuses rahvast. Nüüd kus televisioon on jätnud äh- vardavalt hõredaks publiku Rootsi spordiväljakute tribüünidel ja kus masse veetakse liikuma ainult mark- sistliku materialismi lahingutaktika alusel, (välja arvatud küll Gröna Lundi tivol, kui seal esineb Evert Taube või Zarah Leander), näitaks stockholmlased sel ajaloolisel laupäe- val 11. novembril, et neis võib lei- dua palju südamesoojust ja sponta- naansust. Vastupidi ilmaennustajate teadele olei ilmatu korraldanud nõnda, et sellest päevast ei kujune- nud sündmus ainult vanale monar- hile. See oli kaamerate ja aste pidu ning täiskasvanud kaotasid oma re- serveeritud rahulikkuse. Nagi mit- mel lehitvas peakatet või tasku- rääti, ja kel oli raske kuningast kau- merafookusse saada, sest silmad olid niisked. Isegi rahvatungis kaasavõetud linnapendis pidu pikema jalutuskaigu- ku mõnel harilikul päeval.

Ajalooline sündmus, mis kunagi enam ei kordu, oli õeldud lastele. Ning nende silmad olid nii põnevust ja huvi täis, istudes isa kukil, et muinasjutu vanast targast kuningast, tema printsidest ja printsessidest, elab inimesi hinges kindlalt edasi. Ka need väikesed, kes alles lapsevanaks po- leks vaatasid küsivalt taeva la- le võivad kord oma lastelastele ju- tustada, et nad võtsid osa kuningas Gustav Adolfi kuenda üheksaküm- nenda sünnipäeva pühitsemises.

Kirjelõus selle kohta pildis ja sõ- nas ilmub kindlasti palju, nagu tu- handeid fotosid kinnitatakse tuhan- dedes kodustesse albumisse või näi- datakse õnnestunud võtteid tutvavi- le kodukinos. Iga tähelepanek või jäädvustatud moment sellise erakor- dese sündmuse puhul on loomulikult tähtis tuleviku seisukohalt. Alljärg- nevalt mõned subjektiivsed elamu- sed ja mõttekäigud nendest.

Oleme end valmis seadnud vastu võtma kuningat tagasi tema lossi pä- rast pidulikuks üheks Linnahõngu- juhtun seisma Lejonbackeni nii, et võin silindada lakka metallsel Rootsi lõvi, millest valmistati teinend ja kuningas Karl XII võidu mälestus- seks aastal 1700 venelaste üle püsti- tati mälestussammas Narva välisee- le. See sündis 1937, kui Eesti oli ise- seisev riik. Praeguse kuninga poeg, päripriins Gustav Adolf, kes hiljem lennuõnnetusel hukkus, käis aasma- mat avamas. Temaga kaasas oli krahv Folke Bernadotte, kes Saksa- ma kokkuvõrvarisemise hetkel päästis tuhandeid inimesi, nende hulgas eestlasi, kuid ta mõrvati Iisraelis.

Tolle aasmba iga ei olnud pikk ja 1944. a sügisuine sõjategevus vi- ne pealetungi vastu hävitas Rootsi lõvi selle versiooni. Kuid siiski ei suutnud punavägede marsall Govo- rov, kes ränga ülevõimuga oli sun- dinud Soome rahu tegema, kunagi läbi murda Narva rinnet. See vaid taandus veidi — Sinimägedele. Lõök tuli lõunast — seljatang.

Kuid nüüd on hämaravus õhtus näha liikumist Gustav Adolfi välja- ku Kuningliku Ooperi ees, kus seis- sab selle kuninga mälestussammas, kes aastal 1932 suvel sõjaleeris la- hingut oodates andis välja korraldu- sa oma ajalehte kätte ei saa. Nä- dalavahetusel läksid jälle kaduma näit. terve Farsta ja Huddinge piirkonna ajalehed, mida õnneks on võimalik asendada ülejäägi-ek- semplariidega.

Sageli aga asetatakse ajalehti mõne teise postkasti ning siis olenek ho- lehe saajast, kas ta annab posti edasi või uuesti postiljonile. Vigade esinemisel tuleb pöörduda kohaliku ajalehti jagava postikontori ajalehte- de osakonna poole ja nõuda vee- pandamist. Loomulikult aitab EPL talitus alati kaasa ja saadab puudu- vad numbrid. Rootsi ajakirjandus- levitamine posti kaudu toimub sel- li, et post saab vajaliku arvu leh- ti iga postkontori peale, kus siis vas- tava registri järele ajalehed adre- seeritakse ja kätte toimetatakse. See- ga ei adresseerita ajalehti mitte väl- jasaatmisel talituses.

üks erakordne eskort, mis on nii erinev päevastest pidulikest ratsani- kest päris-hobustel, vanades mündri- tes.

See on Stockholmi poiste vägi, kes oma pririsevat moopedidel saa- davad vana kuningat ilusti koju, ilma et keegi selleks korraldust oleks annud.

Õhtul seisame eesti kunstnikuga Lõssimäel ja vaatleme ilutustestiku hing oleme ühel nõul, et ka tulevärk on kunst, võrreldes mõne raketi ülessaatmisega vähijapidude ajal.

Stockholmis pole suurt tulevärki nähtud sest ajast peale, kui Idia staadionil tegi omad lavastused — võibolla viimane nendest oli Stock- holmi linna 700-aasta juubeli puhul. Nüüdne, taani ekspertide poolt teh- tud tulevärk on võimas elamus.

Nelikümmend aastat tagasi ei olnud meil vanale auväärt kuningale tulevärki pakkuja. Kui ta üheksakümnesena oma lossiaknast välja vaatab ja kõike seda vuhisevat ilu näeb. Aga kui ta Tar- tu ülikooli 300-aasta juubelile tuli juunis 1932, siis oli ta nelikümmend aastat noorem, me olime süüdanud ülikooli peahoonele eiletrilapiidest numbril "300", kuid see ei suutnud võistelda valgete juunideõdega Tartus ega ka selle spontaansusega, kuidas teda kõikjal vastu võeti. Talumees oma redelvanrklr tuli terve perega, et tervitada Rootsi kroonprintsit ka Tartus või Kambja kirikus. Tema valimine Tartu ülikooli audoktoriks oli arvatavasti üks esimesi hiljem järgnenute ridades.

Ta isa, kuningas Gustav V, austas iseseisvat Eesti Vabariiki ametliku külaskäiguga juba mitu aastat varem ja ta poeg mitu aastat hiljem.

Kuid müllajärgpärast on jäänud mul- jeid eestlastele on Gustav VI Adolf see kõige õigem Rootsi kuningas.

Nagu näiteks siis, kui nad olid kadunud arheoloogiprofessor Richard Indrekoga ühistel kaevamistel ja Indrekoga oli leidnud midagi erakor- det. Vaimustuses ta unustas kõik tittlid ja hüüdis spontaanselt kollee- dig omavahel: "Härra kuningas, vaadake mis ma leidsin!"

Kuningas on leidnud mõnegi teose eesti kunstnikust külastades ja mõnegi teadusliku eesmärgi, mida Kungafonden majanduslikult on toet- nud. Ta on näinud käärpikkisima kaudu Narva väljalt Eesti idanaabri härdavardat ja lülitunud palet. Ta on võinud vastu võtta eestlaste käest sümbolse tänuühena maratoni jooksa ja kunstnik Jüri Lossmani loodud hõbepokaali koos vastava drikuga 20-aastase varjupa- liguõiguse eest eestlastele Rootsis. Nüüd oli 90. sünnipäeva puhul Etipooia keiser Halle Selsassie sama idee peale tulnud, veidi kulda juure pannud ja umbes samaladele poka- li saatnud.

Aastal 1949, kui Stockholmis toimus ajalooline võimlemispidustus, mille nimi oli Lingiaad, millest võitis osa 60 rahvust, kaasa arvatud eesti põgenike trupp Ernst Idla juhtimisel, koosseis umbes 165e esi- ti naist, oma kodumaa õigete värvide- de all, kuigi siin-must-valge ka Rootsi polnud tookord päriselt salii- tud, ütles kadunud professor Birger Nerman eesti naistele pärast hiliga- vat defileed umbes järgmised sõnad: "Eesti naised! Kas te panite tähele, kuidas Gustav Adolf apodeeris teile kõige kauem kõigist truppidest. See on loomulik ja nii peab see jääma."

Võibolla väga paljudel eestlastel mitmel pool maailmas kuningas 90. sünnipäeva puhul puhul polnud võimalik apodeerida tagasi. Näiteks Kanadas või kusagil mujal.

Stockholmis oli igatahes palju eestlasi, noori ja vanu, kes sündnu- sele tähtselt kaasa elasid ja seda te- gid. (EPL/V).

● Kopenhaagenis Taanis laulati 18. sept. päris kirikus Montreali noor- ded Lempi ja Raimond Kõrre

Leinateateid

New Yorgis suri 3. novembril Vil- lem Sander, sünd. 18. novembril 11994 Oudavas.

New Yorgis suri 1. novembril Hei- no Unt, sünd. 30. jaanuaril 1914 Vaa- mastvere vallas.

Minneapolis USA-s suri 3. nov- embri Oskar Sassian, sünd. 18. mail 1897.

Ühendriikides suri Lydia Maripuu.

"Päranduse" esietenduse lõpul kogunesid lavale tegelased ja autor. Vasakult Jussi Romot, Ago Pärtel, Roman Vähi, Lea T repp, lavastaja Jüri Jürgenthal, Uno Tõnissoo, Signe Kuldkepp ja Siiri Kriisa. (EPL-foto Lepper).

Algupärand ja rezhiidebüüt "Pärandus" Pinna-Stuudios

Pärast Göteborgi Eesti Teatri külaskäiku, kes oktoobrikuu algul avas meie sügisese teatrihooaja Enn Vaiguri külakomöödiaga "Kraavihallid", tuli nüüd Stockholmist enda teatritruppidest esimesena Pinna Studio oma lavastusega — Arvo Mägi verivärske näidendiga "Pärandus". Etendus toimus laupäeval, 11. novembril Sõdra Teatris.

See lavastus väärib mitmeti meile erilist tähelepanu. See ei olnud ainult ühe paguluses kirjutatud lavatöökese esietendus ja ühe noore Tallinna järgi debüüt lavastajana. Peaks olema esmakordne juhust eesti teatri saja-aastase ajaloo, et kolmas generatsioon jätkab perekonna kutsetööd ja et poeg näitejuhina dirigeerib ema näitejuhina lavale. Vanaisa Paul Pinna, eesti kutselise teatri üks loojaid ja eesti näitekunsti alustajaid, võib Tallinna Metsakalmistu vaikus rahuga puhata — talles nii südamehäledena teatritööd elab edasi ta järglastes. Kahju vaid, et see sünnimärgi pidi toimuma pagulasolude pii-
ratuses.

Arvo Mägi kolmeaastane näidend "Pärandus" on jootatud üheksaiks pildiks. See algab efektse avastseeniga: lavale kogunenud tegelaste tehakse teatavaks, et ühel meist avaneb võimalus saada suure, manduslikult hästi töötava reisibüroo juhiks ja omanikuks. Kes nimelt, seda oskab autor hoida saladuses kuni viimse pildi viimaste repliikideni. Kibelea ootuse ja pingele all on ni teatrasel lavale kui ka publikul saalis.

"Päranduse" tegelased on näitejuhtide psühholoogiliselt huvitavad tüübid lahthimeliseks ja kehatamiseks. Autor lasseb tegevuse käigus asjaolustel nagu mingist puhastustest läbi käia ja paljastada oma iseloomu nii head kui ka halvad küljed: pärandusele teatlejad ei rõhuta ainult omapoolseid positiivseid omadusi, vaid harrastavad ka intrigeerimise ja tagarääkimise igivana kunsti.

"Pärandus" on kirjutatud vilunud käega, kuld selle kompositsioonilise ülesehituse — paljupildilisus — tingib lavatehnoloogilist kiiret mänguplaatsile vahetust, tegevuses hoogu, dialoogides sujuvat voolavust. Näitelejal on vähe aega sisse elada osasse, sellega kasvada. Nende karakterid antakse kirjeldada välvõtetega, misantseenide plastika saab lavaleis teravuse helkiste rõhkude abil. Ja seda sunnitud vabata tegevuskäiku ei olnud veel saavutatud näidendi esimesel poolel, hiljem laabus kõik hea hoo ja mängulustiga. Põhjuseks oli tõenäoliselt vähesed lavaproovid — kõrge tüüri tõttu saadakse neid teha teatrilaval ainult üks Tavalised harjutusproovid toimuvad mõne muu lokaali suhtelises kitskuses ja üleminek teatrilava avarusse toob paratamatult kaasa uued sünnitusvabad. Pagulasteiniku edukate tegevuse üheks oluliselt piduravaks takistuseks on

oma teatrilokaalide puudumine, kus lavastaja ja näitlejad peremeestena saaksid ennast tunda "oma tuba — oma lüha" õigustes. Peame olema tänuks, et teatritegelased ka neis piiratud tingimustes pingutavad andma oma parima.

Eesti teater paguluses on enda ridadesse saanud uue, lootusi äratava jõu rezhikunsti alal: "Päranduse" lavastajana toimis Jüri-Paul Jürgenthal. Ta on 27-aastane, jätkades praegu õpinguid Stockholmis ülikoolis kunsti-, teatri- ja usundialal. Alates aastast 1971 õpib ta samaaegselt Kalle Flygare teatrikoolis. Debütant ilmutas pühkikkust ja nõudlikku suhtumist oma ülesannetesse. Teatritulemuse pagulasteiniku perre ja jõudu tööle!

Reisibüroo direktori Otto Karmi osas, kes otsib endale pärijat ja ameti ülevõtjat, mängis hea toimetulemisega Roman Vähi. Tähelepanu pälvis ta õnnestunud mask. Autor ei ole lokaliseerinud direktor Karmi muretsemist, kuid see puudutab inimlikku probleemi, mis eriti paguluses mõnelgi puhul võib olla lahendustõnuvaks küsimuseks: kellele jätta oma maine vara, oma elutöö tulemused?

**Külastage
EESTI MAJA
WALLING, 34-I**

Direktor Karmi lähemal sugulasi, ta onupoja kolme poega, kehatasid lavale ülikooli haridusega, oma kutsetöösse sisenenud keelteõpetaja Gustavi osas Uno Tõnissoo, allohvitseri distsipliini ja suutimise piiratud pangamagnetik Roberti osas Ago Pärtel ja jõuavale, aktiivsel teo-
rõõmsa kuid piiratud väimeste huvidega kaubareisija Oskari osas Jussi Romot. Seega mehed erinevate iseloomudega ja eluharjumustega, mida osaliselt väga ilmekalt esle töid. Oskari osas pakkus siin kõige enam mänguvõimalust, mida Jussi Romot varjunditertika mitmekesisusega ja publikut haarava koomikaga ära kasutas.

Gustavi naise Alice'i osas esines Signe Pinna, kutselt seltskonnareporter ja Roberti naise osas Lea Trepp, ametilt kontorist. Oskar on oma abielust lahutatud. Signe Pinna andis Alice'i, mehe abil (kas oma või võõra) seltskondlikku positsiooni jahtiva karjäärilimulise naise tüübi väga usutavalt. Etendus üheks kunstiküpeemaks ja meeleolult nauditavaks stseeniks sai teise vaatus lõpp, kus Alice läheb kosja Gustavile. Lea Trepp andis hea tüübi teravakeelset Dagmarist, ütleme talle teatritulemusest aktiivset teatritükki viljelejate ridadesse — sellest on asiald, kui teda viimati lavale nägime. Lea Trepp on palju celdusi tulemustertikkaks lavatööks.

Direktor Karmi sekretäri Elsat

mängis Karin' Holm sobivate üleminekutega kuivast asjalikkusest tundeist värvitud käitumismaneeri. Gustavi ja Alice'i seitsmeteleastast tüdrt Karinist kehatas Siiri Kuldkepp. Autor on talle andnud mõningaid jooni kaasaaja ühiskondlikkude soolapuhujate evangeeliumist mõjustatud nooruse meeleoludest ja käitumisviisidest. Siiri Kriisa andis nooruki välise võõra meeldiva tagasihoidlikkusega, lastes välja paista ka oma sisemised väärtused. Küllaltki kompliceeritud osa noorele näitlejale. Ja kui mõnda vaatajat võrastas ta suhtumise oma ilhasesse emasse lavale, siis peame arvestama, et ta on midagi pärinud oma ema ebasümpaatsetest karakterjoontest.

"Pärandus" tegelaste hulka kuulub veel Alice'i õde Laura Siiri Kriisa ilmekas lavateostus. Laura malbe tüüp on nagu idüllilise rahuga oas teiste naisosaliste hulgas. Kuigi ka temas peitub varjatud, sordiini all hoitud aktiivsust, nagu see avaldus meeleolukas stseenis, kus autor lasseb Gustavil ja Laural teineteist leida.

"Pärandus" lavastuse jaoks eridekoratsioone ei ole valmistatud. Mängupinna loomiseks kasutab lavastaja tagapöhljal musta fooni, mille ette on asetatud vastavalt tegevusele hädavajalik mööbel ja muu rekvissit. Mängupinna piiramine ja meeleoluline toimub valgustuse abil. Puhuti andis see spartalil lavasedelid õnnestunud tulemusi, puhuti tundus siiski, et näidendi konversatsioonitüki laad ja meeleolu olaks tingitud intsiimset kodusemat interjööri.

Etendus lõppedes avanes eesriie meile tungivate kiiduvalluste peale uuesti ja tegelased ilmusid lavale neile saadetud tänuililidega. Lavastajale Jüri-Paul Jürgenthallile ütaldasid tegelased lilli ja maskoti kaitselaimaks teatritööd õkalisel teel. Nagu sümbolise tuntu ja austuse märgiks asetas Jüri-Paul talle antud lilled oma ema jalgade ette. Lavale aplodeeriti ka "Päranduse" autor Arvo Mägi, kellele Signe Pinna tegelaskonna nimel andis lilli tänuks ühe ja huvitava näidendi eest. Ka meile saalis plaksutamis elavalt ja heatujuiselt. Publikut peaagu täisma-
ja.

Eelteate kohaselt kavalehel on Pinna Studio järgmiseks lavastuseks Kanadas eluneva Rae Piiri uudis-
ra. Esietendus aprillis 1973.a., kevadhoosjal. See kõlab optimistlikumana, kui hiljuti ajalehes ilmunud teade, et Stockholmis asuvad eesti teatrid suudavad kumki esitada ainult ühe lavastuse aastas. See kõlas nagu endale vaesustunustuse andmine!

ED. REINING

Magistritepanil Nancy ja Ants Tofferil sündis USA-s Washingtoni osariigis poeg teise lapsena perekonnas.

Vana laulu- mälestus Helsingis

Helsingi (EPL). — Ligi 40 aastat tagasi kingiks saadud Tallinna Meestelaulu Seltsi miniatuurlipp on endiselt välja pandud tuntud soome meeskoori "Laulu-Michel" klubiruumides Helsingi kesklinnas.

Sini-must-valge TMS-i märgiga lipuvarras seisab kaunil kivist alusel, millele on kinnitatud hõbeplaad pühendusega: "Helsingi meeskoorile Laulu Michel 20. X 1933". Koori klubiruumides tegutses päeviti avalik restoran ja TMS-i lippu võib näha allkorrusel paiknevas kabinetis, mis ilmselt on koori juhatuse toaks. Lipp seisab vääril kohal, soome heliloojate portreede ning ühe jäärgite mälestussamba miniatuurjäljend kõrval.

Juubelijuttu "Triinu" PEATOIMETAJAGA

Kohtasin Vera Poska-Grünthali Kungsgatanil, kes oli äsja saabunud oma järjekordselt Ameerika-külastusest!

— Kuidas läks seekord reis, mil-
lal tulid ja mida seltpoolt kuulud?

Astume sisse kohvikusse, et tassi
kohvi juures jalgu puhata ja Ameerika uudisest kuulda.

— See kord olid külastused Kanada-
das ja USA-s seotud "Triinu" juube-
li tähistamisega", alustab ajalehe
"Triinu" peatoimetaja juttu. "Pühitsemine algas Torontos 21. septembril.
Torontos Estoprinti juures trükitakse
"Triinu". Kaastöötaja Nora Kilm, lehe noorte-osa toimetaja Hel-
le Viiriald ja rida kaastöölisi asub
Torontos. Eesti Naisseltsi korraldusel
toimus Peetri kiriku koguduse saalis
"Triinu" 20 aasta juubeli tähistamine.
Estoprinti saatis hiiglatordi ning
külastajale jagati hulk "Triinu" juubeli-
numbreid. Nora Kilm jutustas
sellest, kuidas toimub "Triinu" teh-
niline valimine-trükkimine. Ise ma
kõnelesin "Triinu" ajaloo ja are-
ngust, rõhutades, et koostöö ja kon-
takt soodustab ajakirja arengut. Oli-
gi siin suur tänu öeldud Toronto
Eesti Naisseltsile ja Estoprintile.

Eesti Naisselts Montrealis pühenda-
das oma oktoobrikuu liikmete-õhtu
"Triinule", kujundades selle pere-
konnahõõtsu noorte muusikute ning
oma liikmete kaastegevusel. "Triinu"
kaastöölised elavad Montrealis Elsa
Rabadik, Frieda Kasper, Helene
Avarilaid ja rida teisi. Oma sõnavõtte
rõhutasin peale "Triinu" ajaloo-
liste faktide esitamist seda tähtsust,
mis on kutseharidusega eesti naistel.

Vera Poska-Grünthal.

kes jagavad oma teadmisi edasi kaas-
maalastele "Triinu" veergudel. Igal
pool leidi südamlikke sõnu ja ane-
tati lilli.

New Yorgis korraldas kaastöötaja
ja Minda Meikup koostöös Eesti
Naissliidu juhataja Jutta Kurmaniga
Eesti Maja Sinises saalis organisati-
oonide esindajate ja isiklike sõprade
piduliku koosviibimise küünalde, lil-
lede ja kodukõrgetatud saade, koo-
kide ja kringliga. Koosolemist juha-
tas Jutta Kurman, kes Lilian Esop
esitas kandlepalasid oma isa tehtud
kandelid ning koosliljad laulsid ühis-
laule kandle saatel. Oli väga soe ja
sõbralik koosolemine. Tähelepanu-
väärt oli seegi, et kaugemalt oli saabu-
nud "Triinu" kaastöölisi — Vaike
Lugus Connecticutist, Mai-Kaja Kork
Washingtonist, Lilian Esop Baltimo-
rest, Ka Long Islandi Naisklubi oli
esitatud pr. Sipria ja Kai Luki näol.

Maria Koppermanile, kes oli takis-
tatud tulemast, saadeti tervitust ki-
kide koosliljate allkirjadega. Järg-
misel päeval oli mul võimalus sõita
Torringtoni ja ise ille anda tervitu-
sed Maria Koppermanile, kes elab
nüüd oma poja Gunnari juures ja
ootab oma raamatut ilmumist, mis
loodetavasti toimub novembri lõpul.
New Yorgis toimunud juubeliaktuse
kirjeldus anti "Ameerika Hääl"e
kaudu edasi ka Eestisse.

"Triinu" juubeli tähistamisest
Stockholmis on juba kirjutatud si-
iski jääks tänu avaldamine kõigile,
kes atiasid kanasa juubelpoe õnne-
tusele nii siluistil kui majandus-
likult. Eriti suur tänu Salme Vasu-
rile, kelle õiglane lasus sur 188
juubeli koosviibimise heaks kordami-
nekuks, kes ütlasti samnub 20 aast-
ta kestel "Triinu" ilmunud kaastöö-
ga eesiras — ta on kirjutanud 53
artiklit, talle järgnev Elsa Raukas
50-ne ja Aede Kivilo-Old 42 kirju-
tustega. Ei saa tänamata jätta Maret
Puidet, kes oli näinud palju varet
suurele nukuile eest rahvariete val-
mistamisega, samuti Aleksander Rau-
kast, kes oli kinkinud maali "Varra-
jana kevad". Palju tänu E. Nõmmi-
kule ja A. Tiigistal eakina Ränga
poolt kogutud "Triinu" tegevusi ku-
jutavatest fotodest ja kirjutustest
korraldatud näitus-väljapaneku kor-
raldamise eest, lõpetas "Triinu" pea-
toimetaja.

M.K.

Kohalik elu

ALINGSÄS

Välis-Eesti Päev

Alingsäsi Eesti Selts korraldab lau-
päeval, 25. nov. kl. 17 Folckets Hus
A-saalis liikmeskonnale Välis-Eesti
päeva ja kodumaalt lahkumise as-
tapäeva tähistamiseks ühise koosvi-
bimise. Kohvilauas päevakohaselt
tervust ja sõnavõtte kohalikuks
tegelastel. Kulude katteks loterii.
Kõik teatlemata.

STOCKHOLM

Tänuavaldus

Südamlilik tänu organisatsioonidele,
kundi sõpradele, kolleegidele ning
end. õpilastele õnnitluste eest minu
70-da sünnipäeva puhul.

JUHAN NÖMMIK

• Kaitseminister meilvin R. Laird
teatas, et ta moodustab uue agen-
tuuri kurgemate sõjaväelaste tege-
vuse järele valvamiseks, nli et
enam ei korduks vanelase omavoli-
lisi õhust pommitamisi, nagu seda
tegi lennuväekindral Lavelle Viet-
namis.

Hrushtshovi mälestused: Stalini mõrvad ületavad arvult isegi Hitleri omad

Eelmises kirjutises Hrushtshovi memuaaridest käsitleti Stalini suhtumist oma kaastöölisesse, nagu sellest jutustab Hrushtshov (Chruschtschov) erinert siin, Rohuili kirjutajast, Reinbek bei Hamburg 1971. hind 30 DM). Tähtsaim neist oli tsheka ülemajaja Berija, grusiinlane nagu Stalin ise. Ta oli väga upsakas tüüp ja kasutas võimalust piires oma mõju Stalinile. Ilma temata polnud võimalik isegi diktaatori jutule pääseda. Üldse mängis ta Stalini juures sama osa, mis Bormann Hitleri juures.

Ei midagi Stalini juures läbi viia, oli kõigepealt vaja asja üle kõnelda Berijaga ja tema toetust paluda. Kui seda ei tehtud, siis ajas suur tsheki, kes alati viibis Stalini juures, kui viimane kedagi oma kaastöölises vastu võttis, kõik nurja. Ta segas ennast alataas vahel meesmuusikust — sageli üleaurust — küsimustega ja vaiks alles, kui peremees oli küsimuse eitavalt otsustanud.

Kui Stalin võitis vastu küllalisi ja korraldas oma kuulsaid söömingu-jooningu, söi Berija ainult toitu, mis talle toodi tema "datschast". Mõnikord, kui ta nälgis, oli "toppis ta aedvilja sõrmedega suhu", ainult harva kasutas ta selleks kahvlit. Selle eest armastas ta juua. Stalinile pakkus neil vastuvõttudel lõbu oma küllalisi purju joota, et siis tähelepanelikult kuulata, mis nad seletasid.

Stalin oli äärmiselt umbusklik nagu Hitlergi. Hrushtshov jutustab ühest Ht Tshl Minhi külastäigust Kremlis. Jutajamisel võitis ta oma portfellist ühe vene ajakirja ja palus Stalini autogrammi. Selle ta saigi. Hiljem lasi Stalin ajakirja temalt ära varastada, kuna ta kartis, et küllaline allkirja ei tea mil-les kasutat.

Kõige enam kartis Stalin mürgistamist. Stalin ei puudutanud ühtki toitu ega jooki varem, kui keegi tema küllalistest polnud seda sõn- nud või jooki joonud. Selleks palus ta järgijad oma küllalisi maistada üht või teist toitu, mida ta ise tahtis süüa, või proovida mõnda jooki. Kõik olid tema katsetajad.

Ühel ilusal päeval kasutas Stalin meid oma juurde Kremlis. Jutustab Hrushtshov, ja luges ette ühe kirja, mida talle oli saatnud keegi nalsari Timashuk. Viimane kinnitas, et Zhdanov olevat seepärast võrdelmsi noorena surnud, et tema arst teda olevat valesti ravinud. Kui Stalin oleks normaalse inimese olnud, poleks ta kirjale mingit tähelepanu pööranud, sest seesuguseid kirju tuli ja tuleb kõigile tuntud inimestele.

Doktor Timashuk polnud muud midagi kui Stalini kasvatuse pro- dukt. Iga päev seletas diktaator, et meie olevat ümbritsetud vanelaste- fest, et tulevat järjelt valvel olla. Stalini teooria tarvilikust "valvsusest" muutis meie maailma hullu- maks, milles igatühte kästi val- vata igahüe üle.

Stalini imelikes mõtetest võiks kirjutada raamatuid. Kitsamas ring- konnas ta näitaks armavust, et Le- nini lesk ei olevatki tõeline Lenini lesk, keda ta muide vihkas viimase surmani. Ta kavatses ükskvahe "ni- metada" ühte naisterahvast, kes Hrushtshovi ajal vab- elas, "Lenini leseks". Muide ei olnud Stalin nime- tamistestga Kiisi. Oma peakokast, ka grusiinlastest, tegi ta kindralmajori, kes suurte pidustuste ajal viibis koos kutsutud küllalistega lauas ja söi ja jõi nendega.

Eripeatüki moodustavad muudugi Stalini mõrvad, mille üldarvu arva- tavasti keegi kunagi ei suuda kind- laks teha. Igatahes ei pääsenud Hit- ler oma tegudega Stalini lähedalegi, nagu seda muide kord avalikus kõ- nes seletas ka Tito, kes omeligi pidi asja kursis olema.

"Kõik oleneb Stalini fantaasiast".

tähendab Hrushtshov, "keda dikta- tor nimetas ühe või teise imperialis- tiliku riigi agendiks". See aga oli võrdne surmaotsusele. Kui seigus, et talumaade kollektiviseerimisega oli tehtud suur viga, suunas Stalin kol- vastutuse "Kulakutele", "parempool- setele", "trotskistidele" ja "sinovje- vistidele", keda siid enamasti karis- tati surmanuhtlusega või kätakami- sega Siberisse.

Juba kolmekümnendatel aastatel hakkas kaduma partei mõju, ja ter- ve võim läks tsheka ja viimase järg- laste kätte. Hrushtshov peatub lähe- malt Moskva 1937. a. parteikonven- rentsil, kuna ta ise sel ajal oli Moskva partei sekretäriks. Kõik linna ja ümbruskonna parteililmede kan- didaadid võisid kandideerida ainult NKVD nõusolekul. Parteiil polnud võimalus kaasa rääkida.

Peale selle otustas salapolitsei selle üle, keda valituist missugusele koha- le määrati, ka siis, kui oli tegemist juhtivate jõududega. Seda seletati vajadusega selle üle valveta, et va- stutavateks kohtadele ei pääsels selleks kõlbmatud või rezhimile vaenuliku inimesed. Paremini ei valitsend tsheka kohtade üle. Toall, seletab Hrushtshov, vandusid kohtu- se kutsutud tunnistajad, et kohtua- luse on süüdi, tihti ilma et nad üldse oleks teadnud, milles süüdistus seisab, veel vähem, mis on kohtualu- sel süüdistusega tegemist.

Muidugi polnud tegemist kohtu- tega. Istungid olid salajased, koo- tunikud kuulsid "troika" koos- le-

su. Troika ise aga koosnes kolmest isikust, kes kohtualuse vahistasid, süüdistasid ja tema süü üle otsu- tasid. "Enamik inimestest, keda mõrvati Stalini ajal, mõisteti süü- di sanraste kohtute poolt". Kui sta- lin käskis kedagi vahistada, siis tuli käsk täita. "Berija-jouk" pidi hoolit- sema vastavate dokumentide eest. Selleks olid tavaliselt südaluste "üle- stunnistused", mida saadi piinamiste abil, kirjutab Hrushtshov. KUID juba 1939 hakkasid mitmed kohali- kud parteijuhid protesteerima "üle- stunnistamiste" valmistamise meeto- dite vastu. Stalin käskis saata täista salajade ringkirja kõikidele kohalik- kude partei ja NKVD juhtidele, tea- tades, et partei keskkomitee on 1937 avaldanud nõusoleku "füüsilise sur- ve" rakendamiseks ja et seda tuleb obligatoorselt teha, kui on tegemist "tuntud rahvavaenlastega".

Põhjus: ka lääne kapitalistlikes riikides olevat see kombeks võitlu- seks protetariaadi vastu! NKVD sai käsu koostada erilisi nimekirju isi- kute kohta, keda sooviti anda kõrge- ma sõjatribunali alla. Nimekirjad pandi ette kinnitamiseks Staliniile. 1937 ja 1938 kinnitas Stalin 383 sää- rast nimekirja, mis tähendas kindlat surmaotsust neis leiduvatele isiku- le. Hilisematel "rehabiliteerimistel" mõisteti neist — juba likvideerituist — 7679 õigeks! Nende seas oli muide 139 partei keskkomitee liiget ja kan- didaati, keda selleks valiti 17. par- teikongressil. Stalin aga tähendas, et GPU töötavat liig aeglaselt!

OSKAR ANGELUS

Lõuna-Rootsi maja-aktsioon ja EP film

Lõuna-Rootsi ja Taani piirkonnas toimub 24–26 novembril ühte üritu- si AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja ja Lend Läände ühisel korraldusel. Kavas on m.h. AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiapiaberite pidulik väljandmine algkapitali kokku pannaud aktsionäridele, informatsiooni Eesti Majaksiooni st, sõna- võtt Eesti Päävade aineil Richard Norvejlilt, ja värviiline helifilm "Eto 72" Eesti Päävade Toronto.

Üritused toimuvad järgmiselt:
Lund: Reedel, 24. nov. kl. 19 St. Hans församlingenshimes, Fäladstorget (Norra Fäladen). Kohvilaud.

Malmö: Laupäeval, 25. nov. kl. 15 KPM-i, Betanipian 4. Kohvilaud.

Kopenhaagen: Pühapäeval, 26. nov. kl. 11 St. Andreas' Ordenen ruumes, Frederiksbergs Allé 11. Kohvil- ja einelaud.

Helsingborg: Pühapäeval, 26. nov. kl. 16 Maria koguduse saalis, Södra Storgatan 22.

Korraldajad loodavad rohket osa- võitu ja ütlevad kõigile teretulemast.

Küllalisi

Stockholmi viibisid nädalavahe- tuseel New Yorgi eesti koguduse õpetaja praost Richard Kiviranna, kes võitis EELK assessorina osa konsistoriumi, koosolekust. Ta oli teel Saksamaale, kuna ta kohtab ki- rikuarhiivide küsimustes dr. Hel- muth Weissi Marburgis. Ka Ing- lismaa praost Jaak Tauli oli Stockholmi koosolekuga ühendu- ses.

Stockholmi külastab ka õpetaja Valdeko Kangro, tuntud viiuldaja ning New Yorgi Eesti Meeskoori di- rigent. Ta külastas peapiskoppi ning muusikainimesi. Valdeko Kangro asus Rootsis USA-sse 1946.

SIIT JA SEALT

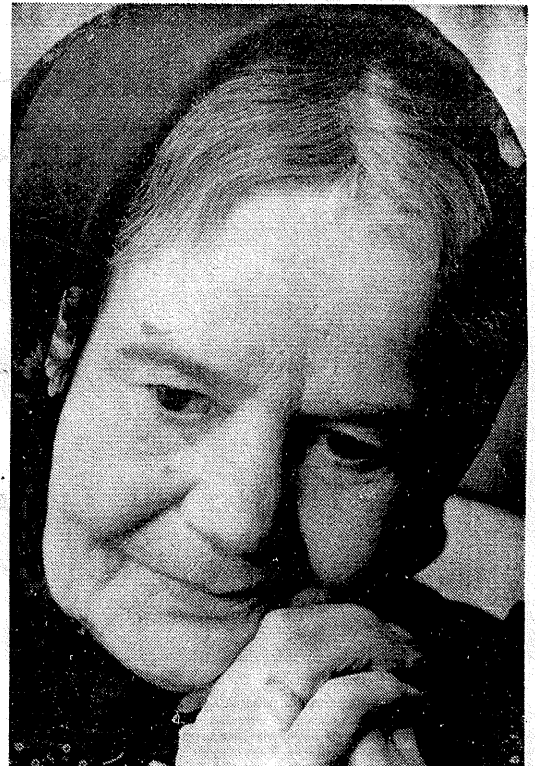
● Helilooja ja Toronto baptisti ko- guduse pasori Kaljo Raid saabus Kolumbiasse oma kolmandal Lõu- na-Ameerika reisil. Kolumbia pea- linnas Bogotas kohtas ta sealse sümboolia orkestri eestlasest diri- genti Olav Roost. Reis kulgeb edsi üle Argentina Uruguaise ja Bra- siiliasse, kus ta on kohalike eseli usklik küllaliskes, Tagasiteel peatub ta Antilli saarel Donaire, kes asub Trans World Radio üks saate- jaamadest, mis edasi annab eesti- keelseid usulisi saateid Euroopasse.

● Hamiltonis, Ont. abiellusid septembris Helle Mall Lindaja ja Tõnu Peep Tõsine. Mõlemad on Mc Masteri ülikooli lõpetajad. Pe- igmies jatkab õpinguid Yorki üli- koolis magistri kraadi saavutamise- seks ja pruut töötab keemikuna keemikuna Sisevete Valitsuses Burlingtonis.

400 laulu meeste peol

TORONTO (EPL) — Toronto Eesti Meeskoori traditsioonilisel aastapäeva-ballist 4. nov. Inn on the Parki esinduslikus halliruumis võitis tänavu osa umbes 400 kaas- maalast.

Ballil viibisid ka mitmed laulu- meeste sõbrad USA-st ja isegi kaas- maalasi okupeeritud Eestist, kes pa- rajasti viibivad oma sugulaste külas- tajatena Kanadas. Balli avas koori esimees E. Tikenberg, kuna me- skoor esines lühikesel laululise ette- kandega. Solistina esines Toronto eestlasest keskel võrsunud noor o- perisolist Arvo Kiitask, kes sai roh- kearvuliste publiku poolt elavate kiit- duavalduste osaliseks. A. Kiitask esineb eeloleva aasta algul Torontos iseseisva kontserdiga, mis on talle esimeseks iseseisvaks kontserdiks. (EPL/KE)

Maie Suurallik ühes Kanada TV-rolis.

Näitlejatar Maie Suurallik surnud

TORONTO (EPL) — 7. nov su- ri Torontos kauaaegse südamehai- guse tagajärjel näitleja Maie Suu- rallik. Kadunu kuulus kodumaa Draamateatri koosseisu ühe silma- paistvama näitlejana, kes jäi teat- rile truuks ka võõrsil, kuuludes Saksamaal ja Kanadas Eesti Rah- vusteatrri koosseisu.

Maie Suurallik sündis 4. märtsil 1908 Amblas, kust pärast gümnaa- siumi lõpetamist siirdus 17-aastase tütarlapsena Tallinna. Seal liitus noor teatrihuviline tütarlaps Paul Sepsa teatristuudiga, mille lõpetamise- järele Draamateater leidis omapära- se näitleja, kellele kõik humoristi- kud ja lõbusad-vallatud osad "istu- sid" eriti hästi.

AUSAMMAS K. E. Söödile

Luuletaja Karl Eduard Söödile avati kodumal ta 110. sünniaasta- avati kodumal ta 110. sünniaasta- päeva puhul mälestussammast. See toimus Söödi sünnikohas Tartu lā- hedal endise Tuki veskitalus.

Sammast on välja raiutud Karjala graniidist ning sellel on luuletaja sõnad "Seal, kus kaunil kringurinal kasvab kasemetsake, seal on minu kodu kullakene." Samba avas Tartu rajooni Täitevkomitee esimehe ase- täitja Johansen, kuna kadunud luu- letajast rääkis pikemalt E. Teder, kuna helilooja Rich. Riitsing meenu- tas mälestusi elupölisest tarlastest. Peale mitmete teiste sõnavõtteid siirdusid samba avamisele kokku tulnud Söödi luuletajad Tartu raa- di kalmistule, kes kirjaniku haualle asetati pärgi ja liili ning süidati küünlad. (EPL/KE)

● Stockholmi toimus igaaastane malemaht Stockholm ja Helsingi maleseltside vahel. Helsingi värv- des mängis kaasa Esmo Ridala, kes võitis rooltsid Björn Huuti. Soom- lased võitsid 4,3:3,5.

Maie Suurallik jäi Draamateatril- truuks kuni selle lõpuni, kusjuures ta aastate kestel kehastas erilise väl- paistvusega poiste-osasid. Sellena oli ta võrratu ning tuntud üle maa, kus Draamateater cales esines. Sa- maegselt oli Maie Suurallik Toosil- lugude ja muude muhedate palade jutustajana tuntud ülemaailmselt ka Ringhäälingu kaudu.

Iseesivuse lõpu-aastate eel nägid- kuulsid Maie Suurallikut Tallinnas küllaskäigul viibijad soome filmime- hed, kes tegid Maiele ettepaneku Soome tulla ja oma poisiosades esi- nema hakata soome filmistudios. Millegipärast ei võtnud Maie Suurallik ettepanekut vastu, jäädes truus Draamateatri lavale. Olgu vahepeal märgitud, et Maie Suurallik mängis kaasa ka Estonia ja Töölisteatri la- val.

Pärast kolme-aastast teatritööd Saksamaal Eesti Rahvusteatrri koos- seisu siirdus ta Inglismaale, kust viiekümnendate aastate algul Kana- dassa tulles jatkas teatri-alast tegev- vust Eesti Rahvusteatrri Kanadas koosseisu. Terviselikel põhjusil jäi see juba kümmekond aastat toronto- lased "oma Malet" jällegi näha. Viimast korda oli ta Torontos teatrilava- vil 1970 l. Koidula "Ojamoöldri ja ta minija" lõbus-vallatus nooruki osas.

Kuigi teater jäi Maie Suurallikule sellega minevikku, jatkas ta pärast sedagi mõnel määral teatritööd ja nimelt CBC Televiisioonis. Muult oli tal võimalus Tshehhovi "Kolmes ões" suurt osa etendada, kuid seegi jäi pooleli arstide nõudel. Alustatud proovid televiisioonis lavastuskes jäid Maie Suurallikule ta teatritöö huige- lauledeks.

Oma elu lõpupäevadeni jätkas rõõmsaks ja nooruslikuks jäädes oli Maie Suurallik viimaste aastate kes- tel end pühendanud maalingule, mi- da aga vähesed teavad. Ka sellet al- näitas ta oma sünnipäraseid kuns- tandeid.

Kadunu tühastamine toimus To- rontos reedel, 10. skp. paljude teatri- sõprade kaasaelamisel. (EPL/KE)

Moodne skautlik liikumine otsimas ajakohaseid vorme

Meregaaidid võrke parandamas.

Maailma skautiliikumist, mille asutas inglise kindral Lord Baden-Powell aastal 1907, on alati peetud anglosakside poolt suunatud noorsootöö vormiks — kas või skaudi vormiriietuse järele. Pärast Teist Maailmasõda on aga skautlus pea aegu täielikult kaotanud oma anglosakslise näo ja otsib uusi suundasid ning lahendusi vastavalt lokaalsetele oludele. Rahvusvaheline Skautide Büroo, mis pärast sõda asus Inglismaal Kana-dasse, Ottawasse, on nüüd Shveitsis, Genfis. Büroo peasekretärid on ungari põgenik dr. Nagy — ügustend-lane, soisloog, rahvusvaheliste suhete asjatundja ja ajakirjanik.

Rahvusvaheline Skautide Büroo on tegelikult igal teisel aastal kokku astuva — Rahvusvahelise Skautide Konverentsi alatiselt tegevuse kesk-tiivorgan ja täidab ainult koordi-naatori ülesandeid maailma 102 ska-utlikult organiseeritud maa vahel, tähendas dr. Nagy teda suutlenud Kanada skaudijuhide ajakirja esi-nadale. Dr. Nagy täidab peasekretäri ülesandeid neljandat aastat ja on oma töösülesannetes täielikult sü-venenud.

Dr. Nagy on sündinud Buda-pestis 1921 ja hariduse saanud Un-garis ja Shveitsis.

Ta omab magistri raadi õigusta-duses, sotsioloogia ja doktori kraa-di poliitiliste teaduste alal. Ajakir-janikuna ja raamatute autorina on ta hästi tuntud prantsuse keelt kõn-elevas Euroopas. Ungaris oli ta Vi-kemaapiidajate Partei pressiosakonna juhataja ja lahkus kodumaalt 1947, kui Ungari tasulüüti ja partei-kee-lustati.

Pärast seda tegutses Shveitsis Ida-kirjanikuna ja teda hinnatakse Ida-Euroopa ja Aafrika mustade ala as-jatundjana. Ta ei kuulu ungari re-vanshistlike ja monarhistlike põge-nike hulka.

Dr. Nagy on neiljas mees RSB pea-sekretäri vastutaval postil. Esimese-na täitis seda kohta peaskaut Ba-den-Bowell lähim kaastööline ing-lane Hubert Martin kuni 1922, järg-nevalt inglise kolonel J. S. Wilson, kolmandana Ka nade kindralmajor D. C. Spey.

Büroo ületoomise kohta Shvei-til tähendas dr. Nagy, et sellega on asutus viimaks leidnud omale keskeks koha maailmas kus asuvad üle 300 rahvusvahelise organisati-ooni ja uurimisasutuse.

Juba esimesel kuul Genfis külas-tas bürood rohkem inimesi, kui Ot-tawaskimise aasta kestel.

Büroo asub Genfi skautide majas ja täidab kolm majajakorust, millele lisaks on kasutamisel samas majas veel paar korterit. Teenistujate arv on 34. Maailm on skautluse tein-damiseks jagatud viide regioonit: Euroopa, Ameerika, Araabia maad, MustAafrika ja Aasia-Vaikse-Okea-ni regioonid. Skautide arv maail-mas on 12 miljonit.

Dr. Nagy loodab skautide arvu maailmas tõsta 5-aasta plaaniga 1981. aastaks 25 miljonile, seda peamiselt arengumaade arvel ja rahvaie-tõ-

usu tõttu. Osa noori, keda praegu nimetatakse "hippideks", ei ole tema arvates sugugi lootusetud ja sobivad osa saama skautluse rütmidele. Pal-jal aegunud asju vajavad kohanda-mist.

Aafrika poiste käsiraamatust tuleb välja jätta läbi jää kukku-nud inimeste päästmine ja Islandi käsiraamatust puude kasutamine pioneeritööks, kuna saarel puul on haruldane.

Skautluse arendamise kohta rau-deesriide tagustes maades, tähendas peasekretär, et see pole võimatu ku-na skautlus tegutseb ka Poolas ja Jugoslaavias, mis on kommunistliku korra all. Ta hindab kõrgelt uurim-uste tähtsust skautluse tulevasele kujundamisele ja märgib, et sugu-poolte kokkuvõime skautlikes or-ganisatsioonides on paratamatu 76-17-aastaste noorte puhul.

See kasvab aga välja noortest end-ist ja iga maa ühiskonnalt tuleb seda olude vastavalt aktsepteerida. Segarorganisatsioon on vaja väga kõrge taseme ja juhtkonda.

Arengumaade skautluse kohta tähendas ta, et sinna on skautlus viidud sisse kolonistide poolt selli-sel kujul, nagu nemad skautlust mõistsid.

Edulaks arenguks vajab skaut-lus seal kohandamist asialaste ja aafriklaste ühiskondlikele vajadus-tele. Probleem on peaaegu igal pool lahendatav Baden-Powellil vana tar-kuse kohaselt: "Küsi poistelt!" Nad ütlevad, mis nad soovivad.

Dr. Nagy ei hinda ülemaailmseid suurte jamporeide korraldamist, vii-til peab olulisemaks lokaalseid suur-lagreid, kus saavad kokku ühes piirkonnas elavad rahvad. Vastasti-kune mittemõistmine esineb kõige raskemal kujul just naaber-rahvaste juures ja seal saab skautlus tuua la-henduse.

Ta märgib ka, et kutseliste kasva-tajate ja juhide rakendamine ska-utluses on tema arvates tingimata va-jalik. Heade tulemuste saavutamise-ks peavad inimesed olema korral-likult ettevalmistatud.

Kuigi paljudes Euroopa riikides ollakse kutseliste skaudijuhide suhtes negatiivset seisukohal, ka-vatseb peasekretär küsida lükata ja laledada kutseliste juhtide ettevalmistamist üle maailma.

Peasekretäri on isiklikus elus sa-ma probleem, mis kõikidel skaudi-

juhtidel kogu maailmas. Ta reisib igal aastal umbes 25 000 miili — üks kord ümber maakera ja viilib ko-nud ära kuus kuud aastas. Ta on abielus ja tal on kolm skaudialist last, kaks poega ja üks tütar. Usut-leja märkusele — sul peab olema siis väga meistev näine, vastas ta — "jah, mul on".

HJ

A. Urmetit mälestades

Londonis suri 27. oktoobril kau-gesõidukapten Anton Urmet.

Viru rannikul kus on kõrgeid kuu-seid, lagedad põllud, rohised aasad ja kus Soome lahe lainet uhuvad kivist randa, seal oli noore Anton Urmeti kodu.

Ta Sündis 5 õnuku päeval 1900.— Nagu nii mitmed tuntud mehe-me-re ja kaugetele randadele, nii al-gas ka noor Anton Urmet juba va-rakult rasket meremehe elukutset.

Tuulihingelise rahvuslasega astus ta Vabadussõja ajal vabatahtlikult me-revikke kus teenis kuni sõja lõpuni.

Pärast Vabadussõja lõppu jätkas oma valitud elukutset. Sõites suvel merel ja talvel õppis Käsmu mere-koolis. Pärast Käsmu merekooli sul-gemist jätkas õppimist Tallinna me-rekoolis, kus 1927 aastal tegi kauge-sõidu kapteni eksami.

Pärast kooli lõpetamist teenis Tal-linna Laevauhisuses, kus tõusis kap-teni kohale.

Suurel kodumaalt põgenemise ajal lahkus kodumaalt ja siirdus Rootsi. Kui Eesti laevamajandus astusid jälle laevanduse ettevõtteid pagulu-se, jätkas kapten Urmet oma teeni-stust auralaev "Karolina" kapteni-na, kus teenis kuni oma meremehe elukutse lõpuni.

Sõites A/L Karolinale, mis peami-selt oli kaugsõidus, astutas ta, oma kodu Inglismaale, Londoni ligikale Kingstoni.

Tema erimeelne ja väga seltskond-lik abikaasa sai varsti populaarseks Londoni Eesti seltskonnas. Ta võitis osa kõigist tol ajal aset leidnud kaasmaalaste seltskondlastest üritus-dest ja nende kodu Kingstonis Tha-mese kaldal oli tuntud oma külalis-lahkuse poolest. Hiljem vahetasid

Mehhiko maalikunst

MEXICO CITY (EPL) Kõneleis Mehiko kunstist pöörkuvad mõt- ted tahtmatult nende monumen- taalkunstile: seinamaalidele, fres- kodele ja mosaiikidele, sest need tunduvad talvelmaaleid kõrval- huvitavamana ja mõjuvamate- na. Isegi monumentid ja avalikud skulptuurid äratavad enam tähele- panu, kui vabaskulptuur. Selle rai- va mõlemises on ilmestsi esteetili- ne dimensioon, mis näitaks anee- riklastel hoopis puudub.

Tuleb meenutada, et meso-ameerik- lastel oli hispaanlaste siia ilmumisel 1521 juba omapärane ja kõrgeleare- nenud arhitektuur, neil oli oskus oma ehitust maalidega dekoreerida ja skulptuur kätis nihaasti monumen- taalsed kivikujud kui liinimised ke- raamikafiguurid.

Hispaanlastel tõi dsia oma kiriku- arhitektuuri ja järelelennesaansliku maalikunsti. Kirikute ja paleede ehi- tamine toimus muidugi hispaanlas- te mustri järele ja meso-ameeriklas- te oma kultuuriline areng pandi seis- ma.

Baroki areng on siin aga läinud isemoodi, ta on lopsakam ja vohavam kui Euroopas ja oleks päris põnev kunstiajalooline ülesanne selgitada, kuivõrd siin kaasa on mõjunud ats- teekide ja maade kunst. Või nende käsitööstuslik oskus ja tehnika.

Mehhiko ajaloo — ja kunstivare- de hulk on niivõrd rikkalik, et nende külastada. Ja vaadeldes seinamaale ja freskosid on selge, et mehhiklas- tele on nende ajalugu ja iseseisvus lõpmatult tähtis: on kujutat kõiki ajaloolisi sündmusi alates atsteekide ajaloo, konkvisitaatoride saabumi- sega ja lõpetades maaliga "Pühapä- ev Alameda pargis".

On rakendat kõiki andekaid ja võimekaid kunstnikke ja rahvusva- heliselt tuntud, nimeid nagu: Diego Riviera, Jose Clemente Orozco ja Da- vid Alfaro Siqueirose kõrval leiab terve rea teisi nimesid, nagu Rufi- no Ramayo, Juan O'Gorman, Jose Chavez Morado, Jorge Gonzales Frie- deberg jt. kelle looming on mitmel pool, avalikes asutistes, hoonete fas- sadidel, hallides ja muuseumides leidnud monumentaalsel kujul kasu- tamist.

Siin on otseselt vajadust ja võimalust kõiki talente kasutada riigi ja rai- vuse huvides. Mexico Citys loetlesin nelikümmend freskot ja siia pole veel arvestet need mis kaunistavad Mehiko Ülikooli hoonete fassadeid ja seinu ning nn. Siqueiros Polyforum, mis on kolmehügieenilise ja ring- kujuline päratu kunstiteos.

Mul pole mingit aimu kuipalju monumentaalmaale Diego Riviera on loonud: aga ma tean, et ta on olnud Mehiko monumentaalkunsti elusta- ja, ta on figuraalne kunstnik ja te-

nud oma kodu ja asunud Kingstoni linnasaas, kus kapten A. Urmet vec- tis oma puhkuse aegadeid.

Seal selles linnas ümbruses kulges tema elu harmoonilises abielus ja paljude sõprade seltsis.

Vanas Kreekes kirjutati, et kui keegi oli väga õnnelik, et siis on isegi Olümpiajumalad kadunud. Nii kadestas ka saatus Urmetite õnne ja sulges tema eluraamatu reedel, 27. oktoobril.

Kapten A. Urmeti põrm tuhustati 1. novembril paljude leiinajate sõ- prade, kolleegide ja kaasmaalaste osa- vutl.

Kapten A. Urmeti elulugiraamatus oli ligit 72 tähendat täiskirjutatud le- hekülge. Seal oli kirjeldusi tema kõrgest kohusetundest oma teeni- tuse vastu. Tema sõbralikkusest ning korrektsest oma alluvate vastu ja tema suhtest armastusest oma kodu- rahva ja kodumaas vastu.

Nende kõrgete vooreside tõttu omas ja palju sõpru.

Näli mul saatuse käsi sulges tema elulugiraamatu, jäid koos tema abi- kaasga sügavas kurbuses teda leina- ma palju sõpru, kolleege ja kõik eesti meremehed üle seitsme mere, kas soovivad temale rahulikku puh- kamist tema igavese rahu sadamas.

Mälestus lahkunust jääb aga ela- vana püsima veel kaua ja kaua.

A. VARES

ma stiil on realismilähedane, ta ei kasuta claire-obscuri vaid vormib ob- jektid toonasele abili plastilisiks.

Ta kompositsioon on rikkalik ja fabulceriv ja ta oskab ühe teose raa- mides kujutada Mehiko ajalugu nel- jassa aasta ulatuses kooskõl kide mässujuhtide portreedega. Diego Ri- viera oli marksis ja vägatihti on ta oma teostesse komponeerinud ka Karl Marxi ja Leo Trotski portreed ja mõned rusikas käed ja punased lipud. Ometi on Riviera mõited revolutsio- nistlikelismad kui tema stiil. Orozco ja Siqueiros on aga ka stiililt eks- pressioonistlikumad, nad kasutavad vägivaldset perspektiivi ja vägivald- seid stseene nagu atsteekide kunin- ga jalgade põletamist hispaanlaste poolt, et tema kullakamabri asukoha- ta teada saada või revolutsioonijube- dust.

Nad on oma stiilis ja värvis hoo- pis jõulisemad kui Riviera, tihti ka- satavad nad oma teostes erakordseid perspektiivivõtteid ja rakkuse ja saavutavad seega ääretult ekspres- siveid efekte. Juan O'Gormani täht- saim teos on Ülikooli raamatukogu- hoone mille kõik neli välisseina on kaetud hügelosakidega. Seejuures on kasutat ainult loomulikke kive ja kuna raamatukoguhoonet ja Ülikooli alal kõrgeim ehitus, siis domineer- rib see kogu ala nagu tohutu eteasi — ja on võimalik Mehiko tuintum ehitus.

O'Gormani stiil pole nii jutustav kui Riviera või Siqueirose, ta kas- utab hoopis rohkem dekoratiivseid elemente ja atsteekide ning maade sümboleid. See on tohutu töö, mis on tehtud nii loominguliselt kui teh- niliselt, aga saavutus on kahtlematult üks kunstipäraseid kogu maailma ula- luses. Samas vaimus on kaunistanud Chavez Morado Lühisministeeriumi hoone, kuigi seal on vähem detaile ja sümboleid suuremad.

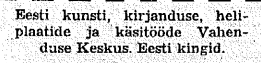
Abstraktset seinamaali stiili kasu- tab Rufino Tamay, kelle teoseid õh- kub väikesel lihtsust, ja temale se- kundeerib Pedro Friedberg kes loob omapäraseid optilisi illusioone ja on oma stiilis ehk lähimad kaasaajale. Siinnes monumentaalkunstis on see- ga märgatav dünaamika ja areng ning näib, et selle rahva loominguli- ne jõud on peale mitmesaja aastast soikumist uuesti puhkenud.

Näib ka, et selliseid teoseid on mitte üksnes pealinnas vaid ka kõik teised linnad on leidnud vajaduse ja võimaluse mõne suurmeisteri teose hankimiseks, nii et see isemoodi esteetiline ja loominguline impuls lä- bib tõesti kogu maa ja rahva. EPL- EKS).

● President Richard Nixon rõhuja Veteranide Päeva kõnes, et ta ei anna amnestiat väejuhtidele ja sõjaväeteenistustele kõrvalhoidjate- le, kelledest arvatavasti 70.000 meest on põgenenud välismaale, enamuses Kanadasse.

● Rahvusvahelisel spordiajakirja- nike kongressil Belgias võitis os New Yorki spordilehe "Sport Il- lustrated" toimetuse küljekujun- dajana ja illustraatorina tegusv Toomas Vink-Lainas.

Eesti kunsti, kirjanduse, heli- plaanide ja käsitööde Vahen- duse Keskus. Eesti kingid.

Välis-Eesti
& EMP

Tuulportsgat. 174
T-peatus Hornstall (keskm.
väljapiinas).
Tel. 06/84 09 55

Avatud äripä. kl. 10-17 ja laup.
10-14. Postiaadress: Box 2171
103 14 Stockholm.

Kasutage meie kodumaapakkide
vahendust!

RAAMATURIIUL

"EESTLASED KANADAS"

Ottawas viibisid Kanada eestlaste ajaloomisjonijoni esimese Robert Kreem ja teose "Eestlased Kanadas" pea- ja tegevtoimetaja dr. Alfred Kurjent, kusujuures neil olid läbirääkimised valitsuse esindajatega Kanada eestlaste ajaloolise ja sotsioloogilise suurteose ingliskeelse väljaande kohta. Teatavasti saadi selleks riigisekretäri osakonnast 5000 dollari suurune toetus, et vastavat käsikirja koostada.

Alfred Kurjent on käsikirja kirjutamise enese hooletaks võtnud ja asub tööle kohe pärast raamatu ilmunist eesti keeles. Ingliskeelne teos tuleb poole lähem eestikeelsest väljaandest, mis on kavandatud 500 leheküljeliseks. Kas ingliskeelse teose kirjutab föderaalvalitsus, või tuleb

see teha ajaloomisjonijoni poolt, pole praegu veel selgunud. Ontario osariigi valitsuselt on juba varem saadud tuhat dollarit.

Suurteose eestikeelsele versioonile kirjutab KEAK ise ja suur osa sellest on juba laotud ja trükitud. Seisak on aga tekkinud eesti koole ja meie teadlaste panust käsitlevate kaastööde mittekättesaamise tõttu. Raamatut aga ei soovitata välja anda poolikuna, kuna teos peab andma põhjaliku ülevaate Kanada-eestlaste elust kõikides sektorites. Raamatut tehniliste küsimustega tegeleb Torontos komisjoni ja toimetuse liige Richard Antik.

Los Angelesis kõneldi eesti koolist Rootsis

LOS ANGELES (EPL) — Sünnine Eesti Naisklubi pidas pühapäeval 5. novembril kohalikus Eesti Majas oma aastakoosoleku, valitue esinaine ja juhatus. Kohal olid 30-ne liikme ümber. Külalisena esines Karin Saarsen Rootsis ettekanne "Toronto Eesti Päevade tähtsusest eestluse säilitamisel just meie noorte osas".

Järnevas diskussioonis jutustas ta ka Stockholmist Eesti Algakoolist, selle heast distsipliinist ja tugevast põhjanevast haridusest meie eesti noortele.

Esinaine ametist tervislikel põhjustel lahkuu pr. Irene Soodla pidas koosolekijale lühikeseks kõne, tänades oma juhatuset hea koostöö eest. Uueks esinaiseks valiti pr. Sally Mets, tuntud energiline seltskonnainimene Los Angelesis, abiesinaineks pr-d Eleonore Kattai, Ly Niitme ja Agnes Palango, kirjatööm. pr. Helda Estam (endine), kasapidaja pr. Asta Anderson (endine) ja revisjonikomisjon, koosseisus pr-d I. Soodla, L. Suursööt ja H. Saame. Lähemas tegevuskavas on ettenähtud mardipidu 18. novembril ja hiljem Lydia Koidula ning Marie Underi juubelisünnipäevade tähistamine.

Leopold Post 70-aastane

Stockholm-Brommas sai 12. novembril 70-aastaseks majandusteadlane Leopold Post.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Ilmu-Saare pidu

Hiidlaste-saarlaste 10-nes juubelpidu toimus 27. jaanuaril. Kuna on oodata elavat osavõttu nagu harilikult, siis palutakse juba aegsasti seda laupäeva õhtul reserveerida. Lähem informatsioon järele.

STOCKHOLM

Tartu ülikooli aktus

Traditsiooniline Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis ja Stockholmis Eesti Osakonna poolt korraldatav Tartu ülikooli aastapäeva aktus toimub täna neljapäeval, 30. nov. kl. 18.30 Handelsögskolanis aulais, Sveni, 65. Kavas avasõna Teadusliku Seltsi esimehelt prof. Blumfeldtil, tervitused, laulud, ettekanne dots. Indrek Martinsonilt, teadaanne auhinnaõhude asjas ja lõppõnna Tead. Seltsi juhatuse liikmelt dr. Ants Andersonilt.

UPPSALA

Ettekanne

Pühapäeval, 19. nov. toimub Uppsala Eesti Kodu, Geijersgatan 12 ettekanne-koosolek algusega kl. 17. Kavas: Aksel Mark refereerib teemal "Tage Erlanderi memuaarid". Kohvilaud kaetud. Uppsala Eesti Seltsi tuleb kõigile lahkelt teretulemast.

KABINI kroonika:

Kalifornia sügis

LOS ANGELES (EPL) — Kaks kuud "igavese päikese ja alalise kevade" piirkonnas on minutatuks põlised eurooplased küllalt, et juba kogeda, mis on müit ja mis on tõsine. Kõigepealt — ka siin on sügis, kuigi õne temperatuur praegu veel ei lange alla 15 kraadi Celsiuse järgi. Aga need vähesed ja teismoodi kohevad kased on siingi kuld kollased, aedades õitsevad lopsakad astrid ja rajad on täis kuivi kummpuuri lehti. Külmata vee ja basseini desinam ei supelda ja pärast 1. oktoobrit ei kanna moodisteadlikud naised enam kerget kirjusid suvekleite. Siin lähel jõulude paiku vahel päris paksu tweedmantlit vaja, aga võib ka tulla täiesti troopikaline kuumus.

On sul omaette elamine, siis õpid ruttu igasuguseid perenaiselikke nõkse. Juba tead, kust rohukauplust — nendes saab osta kõike alates näokreemist ja lõpetades õmb-lusnõelaga, saab 41 senti eest kaks tükki lõhnavat seepi, kust 89 senti eest kuus ilusalt plastist ridenagel, jne. Harjud ka suure klaaspudeliga nurgapealest automaadist destilleeritud joogiveit tooma, pooltšest liitrit 10 senti. Toit paistab Rootsiis siialtule odav, kuigi ameerika sõbradele kätte ja jalgedega vastu vaielda. Kui mõistlikult elada ja ka looriad jäljelda, saab üksik inimene 8–10 dollariga, nädalas ilusasti läbi. Siia võib sisse arvata isegi puuvilja ja vähesed majapidamistarbend, nagu pesupulber. Toon näideid: ühemehe üsagülmutatud lõunarog — biff Stroganoff 71 senti, neli suurt kandilist korralikku viilu taani sinki, 69 senti, 2 pakki sügavkülmutatud herneid või ube saab tähtipeale kokku 35 senti eest. Et rootsi hindadega

võrrelda korrupta dollari ja senti väärtust ikka viiega, kuna olen kehv matemaatik. (Tegelikkus on üks dollar võrdne 4.78 kr) Mind rõõmustab muidugi see, et tavalised toidained on ikka alla dollari — kuigi dollar pole ju võrdne ühe krooniga. Aga hea suur tükk, umbes 300 grammi kondita biffi maksab dollar 19 senti ja see on ameeriklasele väga kallid. Selle eest saab palju suure maitsekat grillitud ja võrsutatud kana.

Riided ja head jalanõud on aga sama kallid kui Rootsis, kui tõesti tahad head kvaliteeti. Meie naised siin on osavad ja õmblevad väga palju ise, kuna on häid lõikeid saada. Siin vahetavad naised — eriti töökohtadel teenistujad — oma mees-sheffide meeleheaks paeagu iga päev kleite. Keegi ei soovi siin samas vanas hilbus, olgu see su oma vana sissekantud lemmikkleit, päev-päeva näha. Nii õmblevad ka meie eesti daamid enne igat suurt eesti pidu hoolega uusi tualette. Üks naljahammus mainis, et mehed veel teie Eesti Majja autos aitavad oma naistel "traageliitit välja tõmmata".

Oktoobri-novembri nädalavahe-tusel tõi palju eluvust, eriti lastele ja noortele muidugi, traditsiooniline "Halloween" mardipidu. See on vana katoliku kombest arenenud püha enne "kõigi pühakute päeva" siin ja eriti Mehikose suurtele kõrvitsatele silm-nagu ette lõigata, salatiks kõblik sisu välja võtta ja küünal ase-mekse panna. Mardisand riuetes maskeeritud lapsed käivad siis majast majja, mille uksele niisugune kõrvits pöel, lauldes, tantsides, nagu meie mardisandid või rootsi "li-

havõtenõiad". Lastele antakse raha, maiustusi, puuvilja ja Halloween pidustuste puhuks kirjusse paberisse pakitud siiru-viirulisi kompvekke. Koolides on suured peod ja loteriid heategevaks otstarbeks. Kostüümid, mida lapsed eelistavad, on mõne dollari eest Wollworthi kaubamajadest ostetud fosforiseeritud Frankenstein koletsise rüüd (muide, Boris Karloff on siin televisioonis ikka veel populaarne oma üdusteseeriaga), sur-nuupalud, astronaudive ülikonnad, Fantoomi või Terasmehe varustus; tütarlastele igasugused nõiad, kaasarvatud naljaka-võika Family Ad-damsi ilusa emandõia kostümeering.

Televisiooni- ja raadiojaamad olid enne Halloween-nädalalõppu kibedasti ametis lastevanemaid hoiatama, et nad lastele vält tulekindlad kostüümid ostaksid ja elavatest küünaldest kõrvitsates loobuksid, et ära hoida igasugaseid tuleõnnetusi, nagu seda juhtub meil Rootsis Lucia-pidude puhul. Ka hoiatati LSD- või muu narkootikaga mürgitatud maistuse eest, mida lastele eelnevali aastail kirutahlikud inividivid on pakkunud. Ka on puu-vilja desse topitud murtud zhiile-ti. Nüüd on aga kehtestatud uus seadus, mis särase julma "nalja" eest annab kümme aastat vangimaja. Üldse näib siin kõva kord olevat, kuigi kuritegevust muidugi küllalt. See on lehe ka linnasoadest. Kus niid on palju mehiklasi (need on siin-sed suuremad sisserändurid) on nende pidude puhul alati laskmist, pusi-tamist ja muud kuritegevust. Hipi-de higeleag näib aga olevat möö-das.

KARIN SAARSEN

TSHEKK UUESTI KÄIBELE

Pankade ja akubandusorganisatsioonide vahelise kokkuleppe järele võetakse arates 1. veebruarist tulevat aastal jälle ärides vastu tshekke maksevahendina.

Tingimused on, et ostjal peab olema heakskiidetud tüübi legitimaatsioon (näit. pankade või posti oma), et ostudel ei kirjutataks tshekke alla 50 krooni (sel puhul võetakse üks kroon erimaksu tshekkilt) ja et ei toimu väljajututamist kõrgemale summale kui tuleb maksta (ümardamine on siiski lubatud).

Leinateateid

Murnbergis, Saksamaal, suri 26. oktoobril Kaipo Pungas, sünd. 29 juunil 1924 Rägaveres.

VÄSTERÄS

Sügispidu

Västeräsi Eesti Ühingu korraldusel toimus sügispidu õhtusöögi laupäeval, 18. nov. kl. 19 Aros-hotelli ruumes, Källgatan 13. Laulu- ja gitarril ettekanetega esinesvad Rosemarie Luide ja Tiina Vaher, viiuli ja flöödi paladega õde-vend Adrad, tantsuks mängib hr. Kaho orkester. Nii noored kui vanad teretulemast.

ÖREBRO

Tendaanne

Pühapäeval, 26. nov. algusega kl. 16 toimub örebro Eesti Seltsi korraldusel Schacksällskapet ruumes Storgatan 55, valguspildide õhtu. Muuhulgas on pilte väljasõidust Siggebohyttanisse. Ettekande lõppedes ühine kohvilaud. Kõik kaasmalased teretulemast.

Eestlased on ainuke vähemus Rootsis, kel on kaks korda nädalas ilmuv informatsiooni- ja uudiste-leht päevaajakirjanduse tüübist, eestluse häälekandja

EESTI PÄEVA-LEHT

Seda eelist on eesti rahvusgruppi põhjust hoida üldise kogunemisega tellijaskonda. Rootsi ajakirjandusel on rasked ajad ja neile antakse riiklikku abi. Eesti ajalehte ei aita aga keegi muu kui eestlased ise. Seepärast on oluline, et

kõik eestlased on eesti ajalehe TELLIJAD

Helistage EPL talitusele tel. 08/21 84 46. Paneme Teile ajalehe kaima. Või tellige otse kõikidest postiautustest Rootsis ja Skandinaavias.

Jaan Kuusk in memoriam

Paradiislikult suvitussaarel Kanaarialt saabus kurb ja ootamatu sõnum: Jaan Kuusk, nii paljudele Las Palmase ja Kanaaria külastajatele tuntud sõbralik abimees ja mitteametlik "meie konsul" on surnud.

Ja palju rohkem: Jaan Kuusk oli meie armastatumaid meeleolulajaid, kelle plaadid paljudes eesti kodudes on rõõmu valmistanud. Ja siis oli Jaan Kuusk sõna tõsisel mõttes "self made man", kes mitte ainult lauljana, vaid ka ettevõtjana visa töoga endale kindla positsiooni võitis. Selles viimases, ärimehena ja majandustegelase rollis, mängis kaasa Jaan Kuuse isiklik sarm inimesena. Inimesena, kel ei olnud vaenlasi ja kes oli alati abivalmis, olgu siis tegemist võõra või omaga. Harva on inimesi, kellest jääb nii palju häid mälestusi. See ütles palju tema kui inimese kohta, kes ka ärimehena ei kaotanud oma boheemiliku artistile omast laadi.

Saatus tahtis, et Jaan Kuusk suri oma sünnipäeva eelõhtul — ta saaks 10. novembril 56-aastaseks. Aastate poolest tuli lahkumine tema parimas meheas ja oma elu eesmärkide saavutamisel. Ta oli jõudnud oma lapsepõlve kitsastelt radadelt laia maailma, saavutanud edu lauljana ja võidelnud välja oma lemmik majandusliku kindluse, kuigi kauget Eestist ja kodust, mida ta üle kõige armastas. Võib uskuda, et teistes olukordades oleks Jaan Kuusest kasvanud ooperilaulja — hääleressursid olid tal selleks olemas, paraku sai ta rahutute aegade lapsena laulu õppima hakata alles paguluses ja kui ta oli küpsemas, siis ilmnemise, et võõras ühiskonnas on raske lauluga üldpildist teinud. Nii valis ta kõrvalt meeleolulauljana ja asus tegelema majandusliku. Võib märkida, et oma viimasel külastusel Rootsi valmistis Jaan Kuusk oma parimatest lauludest long-play heliplaadi. Et jagada oma sõpradele, nagu ta ütles. See oli nagu viimne kingitus mälestuseks.

Jaan Kuusk oli idealistina ja eesti meheana tegev ka Eesti Päevalehes juures — ta oli seotud ajalehega nii

Arvukas publik oli kogunud eestist noorima kunstijärelekasvu näitusele Stockholmis Eesti Majja (EPL-foto Lepper).

● Saksamaale Karlsruhe ülikooli saabus külalisprofessorina loenguid pidama Seattle Washingtoni ülikooli õppejõud prof. Endrik Nöges. Elektrotehnika spetsialist jääb Saksamaale aastaks koos perekonnaga.

● Stockholmis sündis Diana ja Rein Mühlanile teise lapsena poeg.

selle vanal kujul väljaandmisel kui ka uuele kujule üleminekul, mil ta kuulus kirjastuse asutajaskonda, elades südamega kaasa ajalehe arengule ja võitlusele olemasolu eest.

Jaan Kuusk soovis oma eluajal, et ta kord puhkaks Soome mullas, milles maa eest võitlejate hulka ta on kuulnud ja kus tal oli nii palju soose sümpatiseid. Kuigi maetuna kaugele Kanaariasse, see soov võib-olla siiski täitub.

Jaan Kuuske jäävad leinama tema laulu sõbrad, isiklikud sõbrad paljudest rahvustest, ärissõbrad ja kõik, kes teda kui head inimest tundma olid õppinud.

KLA

KUNSTI "NOOR METS" Eesti noorte kunstinäituselt

10. novembril avati Eesti Majas eesti noorte kunstinäitus, mille korraldajaks on Kunsti-grupp eesotsas Mart Kikerpuuga. Näituse avamiseks järgnes seltskondlik koosvõime, kus ühiselt "puljongi-lauas" oli arvukalt nii noori kunstiharrastajaid ja nende sõpru kui ka vanemat publikut.

Noori kunstiharrastajaid, kes oma tööd E. Majja välja on pannud, on kavalhele järgi tervelt 24. Tööde ni-mestik ulatub aga ligi kuuekümmeni. Muidugi on väljapanekud väga erinevad ja neid on väljendusvahendit-ki mitmend laadist. Leidub õlimaalil väljeldajaid, on pastelli ja akvarelli, pliiatsijoonistusi ja kollaaži, vähesel määral puulõikeid ja isegi skulptuuri. Tööd on jäetud ristimata, seetõ-

ttu on neid natuke tülikas tekstis ni-melada, numeratsioon on aga suu-reks abiks.

Õlimaalidest tundub oskuslikemaid Kristiina Kauri väike natüürmort (5/ kus on nüansseeritud värvis ja kom-positsioonilist tasakaalu. Edasi Vilja Uustali julge ja mahlakas Aladini motiiv pastosoores punases (2), Kris-tina Viira tagasihoidlikud lilled ro-helisel põhjal (7), Valve Käärmehe isikupärane pinna- ja värvijootuse-ga portree jmt.

Mart Kikerpuu näituse ülesseadja-na on asetanud oma väikeseformaa-dilised tööd väga tagasihoidlikele kohtadele, ta tundub aga olevat tu-guva kompositsioonimeelne anne. Näit. ta ruudukompositsioon sinisel põhjal (49), samuti punane "tervi-tus" uksele on tasakaaluka pinnajo-utusega asjad. Meelde jää ka ühe-silmne ilmekas portree (32).

Helvi Trefferliit on kena väike kompositsioon ülespoole pürgivais kollastes ja pruun-punastes toonides. Ann Novikil pindade ja joonte män-gu õnnestunud kombinatsioon (33). Mainimist väärib ka Kersti ja Ai-li Mänderi portreed ja Eva Jääma pinnatõttus pehmes reljefees kol-lases oranzhi efektiga.

Laine Valgur-Garrido töötab pas-tellits. Suurem osa ta väljapanekust sobiksid oma täpsuses suurepäraselt etnograafilisteks illustatsioonideks, nr 16 ja 10 (Klaun) näitavad indi-viduaalsemat ainekäsitust ja portree-likku isikupära. Ilustratiivset annet ilmeb ka Leena Poolmaa kohvriga tüdrukus (39).

Mart Maandi portreed on isikupa-rase stiliseeringuga, paar neist ka-setatud "dateatnikas". Pätsi portrees on tabatud ilmet, ja see pole kau-geltki alati nii lihtne.

Joonistustest jäi meelde Edda Ten-ti meheportree profiilis, milles on karakterit ja jõudu (26), samuti pae-lus ta ilusa pinnajoitusega joonte-mäng mustvalges (53). Ka Riina Noodapera akt (9) on joonistatud tu-guva vormi- ja joonetundega. Omar Jungermann on paelunud moejoonistustlikult kaunis nāgu — võibolla sisaldab see tulevasi või olemasole-vaid moejoonistustlikke andeid.

Graafikat on napilt: mainiksins Matti Palki realistlikke puulõikeid (Näit. banaan, 41) ja Helvi Treffer-ri pead (44).

Kollaažidest on huvitavamaid Valve Käärmehe aplikatsioon-kol-laaž lõngaga pruunis, milles on kompositsioonilisi ning meeldivaid pruune toone, samuti Helvi Trefferri metalse läikega reljefne paberikom-positsioon (47 ja 48). Marje Palki suur kollaažimaal meeldivats pruun-is äratav tähelepanu oma sujuva pinnakäsitusega ja leidliku lepatruu-ssamblaazhiga. Lõpuks ei puudu näituselt ka reljef ja skulptuur, mi-da esindab Gert Kurg.

Rootsi kirjanduskriitikas on Th.Thorild'i poolt kriitikuile üles sea-tud kolm põhiohet: 1. att veta vad man dömer, 2. att döma allt ef-ter sin grad och sin art, 3. att veta att ingenting gör för sina fels skull, utan för sin förtjänst skull.

Need reeglid maksavad kirjanduse kõrval ka teiste loomingualade koh-ta, kunst kaasa arvatud. Teades, et tegemist on noorte loominguga, kas alles õppivatega või ka lihtsalt kunsti harrastajatega, siis sellelt so-dukohalt peamegi läheneda käesole-va näitusele.

Valve oleks võrrelda nende saavu-tusi elukutseliste kunstnike loominguga või seada üles nendega ühiseid nõudeid. Küll on aga siin siirast ta-het, oma ülesandes tõsiselt suhtu-ma ja puhast loomingurõõmu, seetõ-tu ka küllalt positiivset, hinnatavat ja lubavat. Noorte esinejate hulgas on kindlasti inimesi, keda me ka edaspidi kohtame.

Agas ka lihtsalt kutsekõrvase ho-bina ja esteetilise huvina on noorte kunstiharrastus selles ulatuses väga meeldivalt üllatuseks. Meil on põh-just rõõmu tunda, et seesugune näi-tus on teoks saanud. See on allakir-jutanu teada esimene sellelaadne üritus ja see pälvib täiel määral meie-kunsti- ja noortehuviliste, "vanade" külastushuvi ja hinnangut. Noortele endile aga soovin püsivust, tööroõmu ja süvenemist oma huvialasse. Kõi-ges, mis te kunsti alal saavutate üksteisega mis foorumil, rikastate ka eesti kunsti ja saate meie püüdluste jätkajaks.

Näitus jääb avatuks 24. novembri-ni.

KEVI END

Kirjandus- õhtu Eesti Majas

E. Kuttuuri Koondis korraldab pühapäeval 19. nov. kl. 17.00 Eesti Majas UNESCO raamatuaasta tähe all kirjandusõhtu, mille avab VEKI-u esimees August Mäik.

Eesti Algkooli õpilased Anne Kal-berg, Aino Lepik, Katrin Meerits, Pia Väin loevad Juhan Liivi luule-tusi.

Esinevad: Ilona Laaman, Kalju Lepik, Helmi Mäkelä, Arvo Mägi. Hel-ga Nõu ja Enn Nõu.

● Kanada arstirühetehase Bur-rough Wellcome Ltd. produl "on-nidirektor, rohudentlane Jaan Hel-meste Montrealist, võitis New Yorgi-osa süstimisrühmitite eriala-kongressist.

RIIN RIVANOOLI veste ENESETAPP

Arukeste Anni viskas märja tolmulapi laisadeks kraanikausi- ja hakkas mõttes üles lugema, mis veel teha tuleb. Välistrepp küüris, pesu likku, kõlvitsasat-lat keeta, porised säärkud pes-ta, pükste tagupool lappida, be-goonia uude potti istutada ja tu-hat ja üheksanda asja veel.

Uhh, hinge võtab kinni! Üks igavene rügamine päevast päeva, lisaks veel riide Augustiga, pa-handa poisiga ja näri oma när-ve ja keegi sinu tegemiste koha-ta head sõna ei ütle.

"Miks või milleks peab inime-ne siia hädarõus olus päevi rais-ka, kui tulevases elus öeldak-se ootavat iluühikoord ja muidu hea olemine?" arutas Anni ka tundis, et tõesti, tõesti, mitte ei taha enam elada.

Parajasti, kui oli sedasi valmis oma eluga lõpuarvest tegema, tu-li meelde, et oli asja ajalehest lugenud telefoninumbreid, kuhu tuleks helistada, kui eluistu otsa saab.

Helistaaki.

Vastas mahe liüriline tenor ja küsis, millega saaks aidata. An-ni asus kohe asja juurde, teatas, et eluistu on otsas ja tahaks na-gu kellegagi veel enne juttu aja-da ja jumalaga jätta.

"Kas olete üks, mu kallist?" pä-ris tenor südamikult.

"Oh ei, mees ja poeg, sugulasi mitmeid ja sõpru karjakaupa. Aga kuidas teie?"

"Mul on naine, ema ja kuus last."

"Sa vägede valitseja küll, 9-hingeline pere! Kas naine käib töö? Või ema?"

"Ei käi."

"Kui palju te palka saate ja kui vanad on lapsed?"

"Lüüriline tenor selgitas ja nüüd ei saanud Anni hüüdma-ta jätta:

"Sa püha ristike küll! Nii vä-he palka ja nii suured lapsed! Kuidas te hakkama saate?"

"Küll peab toime tulema."

"Saar aru, kõike peate oda-valt, hulga-kaupa ja väljamüügil-t ootama. Mõnetekümmene-aastased poisid — need on ju igavsed tröö-pajad ja ega tüdrukudki pare-mad ole. Aga ühte ma ütlen, är-ge te poistele jalamusid küll Au-sa Eedi poest ostke! Kas teate, odavad küll, aga mõne nädalaga on taldad läbi. Poistele kohe il-muski mitte! Pesu — see on tee-ne asi, ärge ostke odavaid kin-gi! Nii et riided. Mis numbrit te naine kannab?"

"Pruusadest on 14, aga rinnust 18."

"Ai-ai-ai, siis peab kombineed ootama 18-ne suurus ja pruusade kohalt siis võtma. Nāe, mul on ümberpöördukt. Aga bel ge oma naisele, et kui ta sisse hakkab võtma, siis ilma peal ärgu haru-tagu ümbulist enne lahti, vaid en-ne tuleb masinaga uus sisse vu-ristada ja siis alles vana lahti harutada, muidugi küsib villu, saa-te aru!"

"Nii, nii. Aga proua, kuidas selle enesetapmisega..."

"Oodake nüüd, selle kiire as-jaga on aega. Ja kas te olete kuulnud, et Prestonis — see on ju siit ainult 50 miili — oli müü-dud ilusaid meeste talvesokke 20 senti paar?"

"Ei või olla! See on kindlasti vale!"

"Mis sest, et vale, aga vaata, kui odav! No jah, kui tooks nüüd kamba peale ühe portis ära. Ega ükski või kahe pere peals seda ei taju, aga vaata, kui on suur pe-re nagu teil... Toiduga samuti!"

Jah, võib etse farmist tulla."

"Kus te naine praegu on?"

"Tõttas hommikul kohe välja. Teate, "Toweris" on suur välja-müük, naiste hommikumantlid, meeste särigid lasterliided, kõik..."

"Sa vägede valitusus küll, ja nüüd te alles iteleit! Vaat seep see on, hommikulehte ei osta ja alles õhtuks saad. Ma olen alati õelnud, et peab, lihtsalt hom-mikulehte ka ootama, aga August... Teate, nüüd mul on kiire, ehk saab sedasi mõned jõulukiingid odavasti ära osta, sugulasi palju, oma pere ka ja... ja palju tä-nu!"

Anni tõttas kaubamaja poole. Vaata kui hea, et ikka õigel ajal jaole saab!

"Oleks ju võinud ta nime ka küsida, ja oma telefoninumbri jätta. Kena hää teisel ja..." aru-tas Anni. "Mine ten, kui palju tal seal telefoni otsas tegemist ongi, eks ta võiks ju vahest he-listada, kui on igav, aga noh..."

Jaan Kuuse matused

LAS PALMAS (EPL) —Lõunamaine kliima tõttu nõuavad Hispaania seadused, et matused peavad toimuma 24 tundi pärast surmajuhumit. Nii maeti ka tuntud eesti laulja ja ettevõtja Jaan Kuuskjuba järgmisel päeval pärast seda, kui ta abiline teda 9. novembril leidis tööle tulles trepilt kokku varisenuna. Seega langes matusetalitus kadunu sünnipäevale, mis on 10. novembril.

Matusetalituse korralduse võttis oma peale Kanaaria saartel ajutiselt viibiv Pr. V. Kotka-Luksepp, kelle perekonnaga kadunu oli hea sõber. Matusele kogunes Las Palmases kalnustule umbes 70 inimest — kadunu ja nii kohapealt kui Rootsiist, nende hulgas kohalik Rootsi asekonsul Berndt Falberg. Matusetalituse pidajaks oli Uppsala ligidest Storrveeta koguduse peadõpetaja Erik Oldeberg, kes Las Palmases viibis puhurusel. Eestlastest olid kohal A. Heinsoo, E. Kallaste abikaasaga, V. Kotka-Luksepp, E. Pettai, E. Pruuli, T. Parnamäe ja A. Vaikla. Auvalveseistid A. Vaikla ja E. Pettai, kusjuures viimane lausus kohalviibivate eestlaste nimel järelehüde.

Matusetalitusele järgnes koosviibimine "Bellmani" restoranis selle omaniku dir. Larssoni korraldusel. Kapellmeister Sam Samson, kes oli pikemat aega akompaneerinud Jaan Kuuse esinemistel, esitas klaveril

Kirjastustegelane suri

Hilinenult on teatavaks saanud, et kodumaal on käesoleva aasta kevadel, 7. juunil 82-aastasena surnud kirjastustegelane Alfred Kivist. Ta oli kauemat aega Tartus KU "Noor Eesti" pearaamatupidaja ja ärijuht ning üldse kõige aktiivsem isiksus "Noor Eesti" pearaamatupidaja ja ärijuht ning üldse kõige aktiivsem isiksus "Noor Eesti" kirjastuses.

Tema surma puhul augustikuu "Loomingus" avaldatud nekroloogis annab E. Teder kadunud ja ta tegevusest kuni 1944. aastani objektiivse ülevaate. Sellest nähtub aga, et A. Kivist, kes oli üks meie kogemusrikkamaid kirjastustegelasi ei olnud pärast 1948 enam võimalusi oma kutsealal töötada. Nähtavasti oli Kivist nüudisagelele kodumaisele kirjastustööle vastu võimatu. 1948–1956 on püüdnud A. Kivist töötama Kuremaa metskoolis õpetajana. Varsti pärast seda läks ta pensionile ning guri Tartumaal oma kodukohas — Luual.

● New Yorgi seltskonna- ja muusikategelane Jüta Kurman tähistas oma 25-aastast tegevust eesti muusika ja rahvuskultuuri alal. Ta lõpetas 1940 a. kevadel Tallinna konservatooriumi prof. Arderi lauluklassi dipl. helikunstnikuna.

Ootamatu surma läbi lahkunud

Renate Tomson'i

mälestavad kurbuses

ALEKSANDER RANNUS
abikaasaga
HARALD KAARAMEES
perekonnaga
ERICH HALLRED
abikaasaga
RICHARD EERIK
abikaasaga
PAUL PERNITS
perekonnaga
HERBERT SERM
abikaasaga
AUGUST VIRULA
abikaasaga

Armas öde ja sugulane

Emma Laan

n-na Tomlachi

Mälestavad kurbuses

VENNAD
perekondadega
OMAKSED

Armast abikaasat ja sugulasat

Jaan Korjus't

* 26.7.1888 Eestis
† 12.11.1972 Alingsås

mälestavad vaikes leinas

MARI
KARL NIIT abikaasaga
ALBERT KÖSTER lastega
SUGULASED Eestis

Nüüd puhkan vaikes öhtu vilus
ja ootan õnnist ärkamist,
ja seda kuldse koidu ilus
mul kingib Issand Jeesus Krist.

Matmine laupäeval, 18. nov. kl. 13
Alingsåsi linnakirikus.

Kauaaegset ustavat Pihtkonna
juhatuse ja Alingsåsi Eesti Seltsi
liiget

Jaan Korjus't

mälestavad leinas

EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi
koguduse Alingsåsi Pihtkond ja
Alingsåsi Eesti Selts.

Kui süte all tuli tumeneb,
Ja kui lõke kõik tuhaks söi, —
Kui öhtu kella helinad vaikivad,
Kui see korra viimase löi, —
Nii ükskord kõik need võitlused
hääbuvad
Mis tunnet sul tulena söi, —
Ja südames hilju kõik vaiksaks
jääb,
Mis kord leegitses, loitis ja löi.

Unustamatu abikaasa ja ema

Emma Laan

n-na Tombach

* 8.04.1924 Tallinnas
† 31.10.1972 Montrealis

Mälestavad valusais leinas

ROLAND
TEET ja JAAK

Mulda sängitatud Stockholmis
Metsakalmistul 17. nov. 1972

Leinateateid

Hääd sõpra ja ustavat eestlast

Jaan Korjus't

* 26.7.1888 Eestis
† 12.11.1972 Alingsås

mälestavad leinas

HERBERT TOOM abikaasaga
BERNI SMIT abikaasaga
ARVO PALMISTO abikaasaga
ERICH KESKKÜLL abikaasaga
EDGAR SÖSTER perega
RUUT PÄGLANT abikaasaga
ALEKSANDER VROOMAN abik.
KARLA KARINEEM abikaasaga
LEMBIT LÖHESAAR abikaasaga
JURI TOMINGAS perega
OSKAR OTS abikaasaga
KAINO VENNULA abikaasaga
MEERI KIVISRAND lastega
MILVI WIGERZ perega
ASTA OKSMAN lastega
MARIE KLAASSEN
ALHIDE PUSKAR
EVI PAAVER
EMMI ONG
ALHIDE TOMPSON

Tänu Sulle hauasagi
musta mulla kätte alla...

Head sõpra

Jaan Kuusk'e

leinavad

KARL LALL
abikaasaga
PEETER KOLLA
abikaasaga
LEMBIT NAKK
abikaasaga

Kallist

Emma't

leinavad kurbuses

IDA ja PAUL
TOIVO ja LISBETH

Armast

Renate Tomson'i

mälestavad sügavas leinas

LINDA PROOS
perekonnaga
LEO PROOS
perekonnaga

Armast kaasmaalast

Jaan Kuusk'e

mälestavad sügavas kurbuses

A. HEINSOO
V. KOTKA-LUKSEP
E. PETTAI
E. PRUULI
T. PARNAMAE
A. VAIKLA
perekonnaga

Las Palmas, 9.11.1972

Armast sõpra

Jaan Kuusk'e

mälestavad kurbuses

HERBERT ja RAJA IR
ERICH KALJOT
SENTA ja LEO KARUPÄA
HIE ja JUHAN KINK
GEORG ja ELFRIDE KOTKA
MAIMU LEESI
JOHN ja BIRGITTA LEESI
ERIKA ja NIKOLAUS METSLOV
JOHANNES MOLNIK
KARL ja ELMIRE MÄNNI
EDGAR ja HELGA PANK

Ordinatsiooni jumalateenistusest Jakobi kirikus. Ees peapiski Konrad Veem, tagapool praostid Jakob Aunver ja Jaak Taul ning õpetaja Valdeko Kangro.

Õpetaja USA-st ordineeriti kirikujuubelil

Möödunud pühapäeval, 12 nov. pühitses EEL Stockholmis kogudus oma 30. aastapäeva. Tänujumalateenistusel Jakob kirikus teenisid praostid Jakob Aunver Uppsalast ja Jaak Taul Londonist ning koguduse õpetaja peapiiskop Konrad Veem. Jumalateenistuse pidulikust suures osas võeti osa EELK õpetaja Valdeko Kangro ordinatsioon peapiiskop K. Veemi poolt, keda assisteerisid konsistooriumi assessorid Aunver ja Taul. Teenistusel jutlustas värske õpetaja V. Kangro, kes eelmisel päeval oli EELK konsistooriumi juures sooritanud vastavad eksamid ning prooviaastat pidanud USA Esimese praostkonna praosti A. Hinno juures. Tenor Aarne Viisimaa esitas kolm laulu, orell mänge Harri Kiisk.

Pärast jumalateenistust toimus perekondlik koosviibimine Eesti Majas kohvilauas, kus koguduse nõukogu liige Konrad Aaslepp pidas avapalvuse. Koguduse 30 aastast tegevusest andis kokkuvõtte ülevaate koguduse esimees Vello Mänd ning ühtlasi heitis pilgu tulevikku. Pr. Theresse Rei tuletas meelde sündmusi, mis olid seoses koguduse asutamisega 30 aastat tagasi. Õpetaja Val-

deko Kangro esitas kolm viilulipala Harri Kiiski klaveri saatel, Lühida tervitus sõnavõttega esines veel praost Jaak Taul ja lõpuks jutustas koguduse õpetaja peapiiskop K. Veem oma ametiõigustest möödunud suvel peapiiskopina. Juubeli koosviibimist austasid veel oma osavõttega koguduse asutajad liikmed minister Heinrich Laretel, pr. Alma Barrén ja eelpoolmainitud pr. Theresse Rei. Kohal olid ka endised koguduse esimehed Artur Taska ja Voldemar Palm, samuti oli kohvilauas assessor praost J. Aunver Uppsalast.

Kirja- ja telegraafi teel olid tervitused saanud: peapiiskop em. J.O. Lauri, EEL Rootsi praostkonna praost Richard Koormeister, EELK Göteborgi- ja Lääne-Rootsi ja Kumbi kogudused, endine kog. esimees assessor V. Palm, endine kog. esimees Hans Saare ja Rootsi Eestlaste Esindus oma esimehe Leo Karupää kaudu.

Koosviibimine lõppes K. Veemi palvusega ja lõpuks lauldi "Õnnista ja hoia..."

Rootsi austas oma kuningat

Algus lk. 1

ma riigivõimu esindajad. Peaminister Olof Palme andis edasi valituse te otsustid rahva õnnitluseks, rõhutamaks, et kuningas on oma elu jooksul tulnud väga lähedale oma rahva südamele ja aidanud kaasa rahvaliku valitsusvormi arendamisele.

Pidulikust einest võtsid osa Stads-husetis ka külla tulnud viisimaa riigipead ja kuningasuguvõsade esindajad, nende eesotsas Taani kuninganna, Norra kuningas, Soome ja Islandi presidendid — kogu Põhjala. Ja muidugi kogu Bernadotte suguvõsa ja selle lähemad sugulased, kellede hulka m.h. oma abikaasa kaudu kuulub ka Kreeka kuningas Konstantin.

Kuninga auks toimus pealelõunal suur tulevärk, mida oli vaatamas kogu linn ja sünnipäeva tähistamine lõppes galatendusega ooperis, kus 90-aastane kuningas lõpetas oma 14 tuhat kestnud sünnipäevapidustuse — tema kõrge vanuse juures otse imetletav vastupidavus.

(Vaata "Juubelimuljeid" tänases lehes).

● Saginaws Michigani osariigis USA-s sai 75-aastaseks kohtunik Johan Ounapu, end. Tartu jaoskonna- ja hiljem Tallinna ringkonnakohtunik. USA-s töötas ta pensioneerimiseni Michigan Universal Engineering tehases.

● Indianopolises tähistas 80-aastast sünnipäeva end. Tartu notar ja seltskonnategelane August Siiska. Ta töötas USA-s pensioneerimiseni Wester Electric tehases.

Ostan kohe suure prof. Wiesengreni rootsi-est, eesti-rootsi

Sõnaraamatu

Vast. tel. 0520/41 792 pärast kell 17.

Topeltspioon ähvardab

Algus lk. 1

Läände, kus Gulbins-Toliks sai poliitilise põgeniku staatuse, elukohaga Kölnis. Seal oli temal kerge ette võtta reise paljudesse Euroopa riikidesse. Paistab, et ta omas täieliku KGB usalduse, mis võimaldas tal isegi oma tütre Läände toimetada.

1968 otsustas ta peremeest vahetada ja üle minna Lääne vastuluure teenistusse. Peagi oli ta tuntud kui kahetahuline agent. See oli aga saatselik. Kaks korda on teda seepärast püütud mõrvata.

1970 vahistati teda Inglismaal hotelliarve maksmata järele pärast. Gulbins-Toliksi seletuse järgi oli selleks vastava lõksu üles seadnud min-

gi Lääne salaluure amet. Samaaegselt tema vahistamisega esitas Saksaamaa tema väljaandmise nõude, süüdistades teda kelmustes ning 1971 juunis saadeti teda lennukil Düsel, kus teda üle anti saksa kohtuvõimudele. Teda karistati kahe aastase vangistusega.

Peale seda kui tema apellatsioonivaheldus oli tagasi lükatud, informeeris teda sellest üksikisik, kes ei tundnud isik ja mainis sealjuures, et teda kavatses transpordida lennukis Lääne-Berlini. Transpordi kestel leidvat aset lennuki hädamaandumine ida-tsoonis, kus teda ida-saksalased vahistasid ja venelaste välja annavad.

Selle seletuse kohta on teatanud vangla administratsioon, et keegi tundmatu isik pole külastanud Gulbinsi!

Aja võtmiseks on nüüd Gulbins esitanud süüdistuse juhtiva sootsialisti (end. kommunist) Herbert Wehneri vastu riigireetmise pärast. Selle kaebuse alusel peab riigiprokurör Karlshuse Gulbinsi üle kuulama ja kui süüdistus vale, langeb ta ise järelekorde karistuse alla, kui aga kõrgem kohus leiab, et süüdistus on põhjendatud, siis tuleb asuda vastava juurduse läbiviimisele.

Gulbinsil olla aga veel teine ja veelgi hädasohtlikum relv tagavaraks. Kuhuviile Lääne-Euroopasse olla endine KGB agent deponerinud kompromiteerivaid dokumente. Peaks temaga midagi juhtuma, avaldatakse nii KGB kui ka hulga praegu võimulevate liiduvabariigi poliitikutele kohta skandaalseid materjale ning seepärast on ta nüüd palunud hooli ajakirja sellest kõigest avalikult kirjutada.

Ajakirjale on ta esitanud märkmeid ja heliülevõtteid, millised paljastavad terve rea ebamugavaid saladusi. Peaks temaga midagi juhtuma, siis pole enam raske kindlaks teha, kes on tema kadumises süüdi ja isikud, kes selle taga seisavad, peavad arvutama teatavate ebamugavustega.

Vabaduse Hääl saab uue saatja

Okupeeritud kodumaa jaoks määratud Eesti Vabaduse Hääl raadiosaate uued ruumid on nüüd uues Hispaania riikliku raadio jaoks ehitatud keskus, mis asub 14 kilomeetri kaugusel Madridi kesklinnast.

Koos Eesti Vabaduse Häällega kolli-

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peajumalat. pühap. 19/11 kl. 15 Jakobis, kog. õp. laulur.

GÖTEBORG: EELK Gbg-Lääne-Rootsi kog. surmupühajumalateenistus Kristiines 26/11 kl. 14, õp. Kool, orell PG Strömberg, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Ev. lut. Gbg kog. surmupühajumalat. St. Paulis 26. nov. kl. 14. õp. Wilund, solistid Ann-Christine Wilund ja A. Peets, orell L. Lindblom, armulaud, laululehed.

HELMSTAD: Olau Petris surmupühajumalat. 25/11 kl. 16, õp. Kool, orell pr. Siilak, armulaud, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Pea-kirik, 19/11 kl. 11 Neitsi Maria templitseviimise liturgia, ülemp. A.Nael.

SOOM EORTODOOKSIKIRIK

ESKILSTUNA: Öhtuteen. 18/11 kl. 17 St. Anna kabelis, Haleniig. 1. Samas 19/11 kl. 10 liturgia rootsi-soome keeles, ülemp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarii, Kungsholmsg. 23. jumalat. 19/11 kl. 18, Is-sanda surma mälest.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bravallag. 11, pühapäevakool 19. nov. kl. 10, kl. 11 jumalat. Sõnas-laulus Lauri-noored naastes evange-lisatsioonireisil. 21/11 kl. 19 palve-ja piiblit.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 19/11 kl. 15 naisringi korraldusel.

ESKILSTUNA: Nelipühi kirik Fil-ladelfia, Smedjeg. 23, jumalat. 19/11 kl. 13. A. Söderlund ja V. Lindma. v. GÖTEBORG: BIA Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 19/11 kl. 11, V. Kubja, H. Nymän.

GÖTEBORG: Parkgatan 1 jumalat. 18/11 kl. 16.30 ühine jumalat. koos naaberkog. KFUM-is, Parkg. 11, O. Loogna, A. Milder, V. Kubja. 19/11 kl. 15 jumalat. ja pühapäevakool.

HELSINGI: Eesti Ev. Kogudus, Pohj. Rautatiekatu 15 A, jumalat. 26/11 kl. 16, T. Vaga.

NORRKPÖING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 19/11 kl. 13, L. Blees jt. Betania, Bräddg. 54 palvet. 18/11 kl. 17, kõnet ja laulu heli-lindit.

sid uutesse ruumides ka teised ikes-läinud aasta oktoobris oma jutu kaks aastakümnet tegutsenud Mad-ridis. Eesti Vabaduse Hääl raadio, mis seni edasi anti 50-kilovattisel jaamal, hakkab kasutama 100-kilov. jaama, mille tõttu kuuldavus peaks suuresti parnema.

Armast sõpra

Jaan Kuusk'e

mälestavad leinas

MARTIN KULDEKEP

perekonnaga

ALEXANDER KULL

perekonnaga

AUGUST MIKKOV

perekonnaga

MART OJALA

perekonnaga

Armast sünnilaps ja sõpra

Eduard Voksepp'a

mälestavad sügavas leinas

Unustamatut head sõpra

Jaan'i

mälestavad leinas

JUHAN ja VELLO

Varalähkunud sõpra

Jaan Kuusk'e

mälestavad kurbuses

LUTY ja ELMAR

Minu südamluk tänu kõigile, kes minu isa

Feodor Saartok'i

tema viimisel teekonnal saatsid ja tema kalmu lilledega kaunistasid.

VERNER

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 Benny. Färg. Tecknad serie av Peter Csihas och Bodil Malmsten.
9.15 Mute med motormän. Färg. Renault-ägare möter tillverkare och marknadsförare. Programledare: Herbert Söderström.
Vuxenutbildningen:
9.55 Start 3. Engelsk fortsättningskurs.
Suomenkieliset ohjelmat.
Finskråkiga program:
10.00 Safaman titts eller Hamnens dotter — en kvinnlig stuvares arbete och liv. Textat på svenska.
10.25—11.00 Eino Grön — laulaja eller Eino Grön — sångare. Pojken från Räfsö sjunger och berättar i sin hembygdsfilm. Textat på svenska.
Vuxenutbildningen:
11.30 Natiönalekonomi II. 10. Att handla med vinst.
11.45—12.05 Natiönalekonomi II. 11. Handel med slagsida.
15.45 Helgmslöringning. Färg. Från Väversunda kyrka i Östergötland.
15.50 Tinsextra. Färg. Dagens engelska ligamatch — Lars-Gunnar Björklund och Fredrik Belfrage.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.25 Strapetz. Färg. Blandat familjeprogram med Lars Berghagen, Filuren, Fiea Tieddes, Herr Mys-Rys och cubansk folkmusik m.m.
19.10 Morokul. Färg. Svensk-norsk hörna med Lennart Hyland. Kapellmästare: Sigurd Jansen.
20.00 En liten ort i världen då — Unika stillbilder från Kullabygden tagna av fotografen Peter P. Lundh 1885—1914.
20.30 Brödbärskan. Färg. Första delen i en berättelse om en kvinnas dramatiska levnadsöde i skelskiftets Frankrike efter en roman av Xavier de Montespin. Regi: Marcel Camus.
I rollerna: Martine Sarcay, Sim och Philippe Leotard.
21.00 Aktuellt, TV-nytt, sport och väder.
21.30 Norsk-svensk hörna. Färg. Lennart Hyland. Kapellmästare: Sigurd Jansen.
23.00 ca TV-nytt, väder.
23.05—23.55 ca Cannon. Färg. Den amerikanska deckarserien med William Conrad som privatdetektiven Cannon.
2. Spårloöst försvunnen.

TELEVISION 2

14.30 Teaternatnne: Hemma hos Karlsson — serie av Lennart F. Johansson. Färg.
Resumé av del 2: Sixtens och Ingdris dotter Eva deltar i en politisk diskussionsgrupp tillsammans med Sture, f.d arbetskamrat till Sixten. Föräldrarna är oroliga för Eva, och deras oro tilltar när skolans kurator kommer på besök. Regi: Hans Abramson.
I rollerna: Keve Hjelm, Margareta Krook, Gunilla Thunberg, Allan Edwall, Kent Andersson och Stig Törnblom. Textat.
15.35 Direkt onsdag. Färg. Textat.
16.10 Onednin-linjen. Färg. Engelsk serie om redarfamiljen Onedin. 7. Resan mot Pernambuco.
I rollerna: Peter Gilmore, Anne Stallybrass, Jessica Benton, Howard Lang, Philip Bond, Cyril Chaps och Brian Rawlinson.
17.00 Barn, vatten, solar, båtar. Färg. Vi ser på målningar, som barn på Kuba gjort. Textat.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Den lilla stugan. Färg. Tecknad rysk film.
17.45 Balthazar. Färg. Tecknad serie.
18.00 Utsikt. Färg. Engelsk serie om en 4000-årig ände i en vattenkanna. 8. Kära syster!
Hal Adden — Ellis Jones, Anden — Hugh Padlock, Herr Cobblecluck — Ray Barraclough.
18.30 K.L.K. till PTX. Färg. Andra delen av den östtyiska långfilmen Die Rote Kapelle, som handlar om en kommunistisk spionorganisation. Sista avsnittet sänds 25/11.

19.30 Rapport, TV-nytt, väder, sporten.
20.00 Förelärsens hus. Färg. Efter Gabriel Chevalliers roman med Cyril Cusack, Kenneth Griffith, Wendy Hiller och Roy Dotrice i rollerna.
20.30 I skuggan av... Färg. Veco-koaktuell händelse.
21.00 Popsångare på glid — amerikansk film från 1963/64 med Lee Remick, Steve McQueen och Don Murray.
Regi: Robert Mulligan. Filmen barnförbjöds vid den svenska premiären 1965.
22.35—22.40 TV-nytt, väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskråkiga program:
10.00 Uutisviikko eller Nyhetsveckan. Endast på finska.
10.25 Pertsa ja Kiltu eller Pertsa och Kiltu — ungdomsserie efter en bok av Väinö Riihik. 3. Smugglarna. Textat på svenska.
10.50 Pohjois-pohjanmaan kasvot elier Porträtt — Signe Kanninen från norra Österbotten intervjuas av Pauli Huotari. Textat på svenska.
11.00—12.15 Katolsk högmässa från St. Eriks domkyrka i Stockholm.
Vuxenutbildningen:
12.30—13.00 Våra massmedier — händelser och rubriker. Reportage om Aftonbladet och Expressen.
14.30 Arbete: Från 50-tal till 70-tal. Färg. Ett program av Momente-reportagen om bl.a Göran Palmis nya bok Ett år på LM.
Vuxenutbildningen:
15.05 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs.
15.20 Mute med motormän. Färg. Renault-ägare möter tillverkare och marknadsförare. Programledare: Herbert Söderström.
16.00 Filmintimen — Igelkottar föds utan laggar. En bulgarisk film.
17.00 Hemma med Ria. Färg. TV-magasin med Ria Wagner.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Hans majestä får vänta — svensk film från 1945 med Sture Lagerwall, Åke Söderblom, Åsja Taube, Hilding Gåbe och Söga Sjöberg. Regi: Gustaf Edgren.
En skolskoldstull sängkammarfars om kammarjunkarna Stjärna som på nyårsfärd hittat fröken Eva med vrickad fot och erbjuder henne husom över nyårsnatten.
19.30 Dra en lät Färg. Musikalisk frågelek i 36 drag med Mats Olsson och Johan Sandström.
20.15 Röda rummet. Färg. Efter August Strindbergs roman. Del 5. TV-behandling: Herbert Grevenius. Regi: Bengt Lagerkvist.
I rollerna: Mathias Henrikson, Georg Rydeberg, Erlend Josephson, Willy Peters, Manne Grünberger, Alf Östlund, Jan-Olof Strandberg, Allan Edwall, Per Ragnar, Solveig Ternström, Börje Ahlstedt, Stefan Ekman, Jan Blomberg, Lennart Svensson, Keve Hjelm, Åke Fridell, Grynet Molvig, Gunvor Pontén, Einar Axelsson och Ulf Palme.
21.00 Aktuellt, TV-nytt, väder, sport, sportspelen.
21.30 ca Sportspelen.
22.00 Extra aktuellt: Västtiska valet.
22.10—22.15 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

9.25 Stäm gitarren! Färg. För de tittare som följer nybörjarkursen i gitarrspel kl. 9.40.
9.30 Bitt 1. Färg.
9.40 Spela gitarren med Uffe och Tabbe. Färg. Kursledare: Ulf G. Åhslund.
10.00 Bröderna Malm. Färg. Manus: Svante Foerster och Björn Lindroth. Del 1. Genom eld och vatten. Om fyra bröder och kärlekens flyktighet med Sven-Eric Gamble, Olof Thunberg, Stig Grybe, Ulf Brunnberg, Ann-Mari Mak Hansen, Helena Brodin, Rolf Bengtsson, Tommy Johnson, Fred Gunnarsson, Arthur Petersen, Hans-Eric Stenberg,

Lufti Özkök, Lissi Alandh, Anna Schönborg och Gösta Krantz.
10.40—11.00 Försöksprogram: Om böcker. Färg.
11.40 Brotning — direkt från finalpasset i årets upplaga av fyrstadsbrottningen i Sundsvall. Bengt Grive.
15.30 Balladen om de sju hängda efter en novell av L. Andrejev — tjedisk föreställning om de sista dagarna för fem revoltörer. Regi: Martin Holly.
Medverkande: Emilia Vasaryova, Ivan Mistrik, Igor Cilik, Vilam Polonyi, Zdena Gruberova, Karol Spisak, Milan Kis, J. Petrovsky, Zlamoir Vacek, Gejza Zelenay, Jozef Sandor, Julius Vasek, Ludovic Greso, Nada Hejna, Hana Kovackova och Vladimir Macko.
16.45 Tre profiler. Färg. Tre glada gossar från Göteborg.
17.00 Förvinterid. Färg. En filmberättelse av Per Åke Dahlberg.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Pennan och radergummit. Färg. Tecknad film från Ungern.
17.45 Balthazar. Färg. Tecknad serie.
18.00 Niklas och figuren. Färg. Äventyrserie efter en bok av Bengt Anderberg.
3. Niklas och Figuren sover över hos Granskogsfamiljen och får ett meddelanden om att Hunden gått in i Den Vilda Skogen.
18.30 Drömfabriken AB. Färg. Lek och allvar med Eva, Pugh och Figge m.fl. Dagens husband: Vildkaktus.
19.30 Rapport, TV-nytt, väder, sport.
20.10 Nygammalt. Färg. Bosse Larsen bjuder på kända tongångar med Bröderna Linqvist.
21.00 Generalernas Peru. Färg. Frank Hirschfeldt, Åke Örtmark och fotografen Björn Bondeson skildrar det peruanska experimentet.
21.40 Musik i Tvän: Kvartett på väg — Lasse, Hasse, Taite och Per-Göran. Reportage kring Sveriges enda heltidställda sträckkvartett, Freskvartetten.
22.25 Anslagsstavlän.
22.30—22.35 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.05—9.15 Switch on! 12. Lästadiet.
9.20 1800-talslitteratur. 1. Romaner som film. Gymnasiet.
9.45—10.05 Människan och naturen. 4. Stadens djur för och nu. Mellanstadiet.
10.10—10.30 Vid Medelhavet. 4. Utvandrarsat. Mellanstadiet.
11.00—11.10 Bitt 1. Färg. Nybörjarkurs i tyska för vuxna.
Skol-TV:
12.45—13.05 Sinnesorgan och deras funktioner. 2. Buller. Högstadiet.
13.10—13.30 Fortplantning, ärtlighet och utveckling. 1a. Snart. 1b. 2 hg sidfläsk — men magert. Högstadiet.
14.30—14.55 Naturkunskap Åk 2. 1. Cellens liv. Gymnasiet.
16.30—16.45 Den förtrollade frågländ. Färg. Barn från Öland och Småland leker med färger.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Follyfoot. Färg. 8. Högt spel.
18.30 Ikväll. Färg. Mötesplats för varjehanda.
19.30 Vandrar. Färg. En femtonårig pojke som just slutat skolan och levit i en helt skyddad värld ger sig ut på vandring och möter omvärlden. Japansk film.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Panorama. Färg. Vapenvila i Vietnam? Och sedan?
22.05 Raga jaiwanti. Färg. Indisk raga med Pandit Pran Nath, sång, Terry Riley, tabla, samt Ann och Colleen Riley, tumpur.
22.45—22.50 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Mathule. Färg. Gösta Ekman och Gabrielle Karlén pratar om mathulets 7 olika bitar.

18.00 Indianer och vita 1972. Färg. 2. Cubeo. En film om konstnärer i Amazonas djungel.
18.30 Skratkammaren. 3. Ramlarna, fallarna och trillarna.
18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talang-jakt landet runt.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Våra massmedier. Bild och verklighet.
20.30 Godisarna. Färg. Engelsk komikerserie med Tim Brooke-Taylor, Græne Garden och Bill Oddie.
21.00 Det mystiska Mzima. Färg. 1. Detta naturprogram från Afrika får vi bl.a se krokodiler, flodhästar, zebbor och elefanter i sin naturliga miljö.
21.50 TV-nytt, väder.
21.55—22.40 Kvällsöppet. Färg. Gary Engman med gäster.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.00 Föda, kläder och bostäder. 2. Bo i samhem eller sorthem. Mellanstadiet.
9.20—9.40 Afrika idag. 3. Om Sydafrika — Mocambique — Gahna — Etiopien — Tunisien. Mellanstadiet.
10.00 Switch on! 12. Lästadiet.
10.10 I Latinamerika. Färg. 3. Hoppet för sist. Mellanstadiet.
Försöksprogram:
10.20—10.50 Om bibliotek.
11.00—11.15 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs för vuxna.
11.30—12.00 Våra massmedier. Bild och verklighet.
Skol-TV:
12.45—13.05 USA. Färg. 1. Hometown, USA. Högstadiet.
13.10—13.35 Roller och situationer. 2. Situationer i nuet. Högstadiet.
14.00—14.15 Syror, baser och salter. Högstadiet.
Försöksprogram:
14.30—14.55 Om bibliotek.
16.30—16.50 Herr Barbalander funderrar. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Ponnyhoppning. Färg. Några av Sveriges bästa ponnyer tävlar på Ryttersstadion i Stockholm.
18.30 Ikväll. Färg. Mötesplats för varjehanda.
19.30 Vetenskap och forskning. Färg. Bengt Feldreich och Lennart Wetterholm.
20.00 Önskeresperi. Färg. Sven Lindahl visar vad tittarna väljer.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Dans i TV: Parades and Changes. Det sista programmet i Ettans serie Dans i TV presenterar Parades and Changes, en TV-föreställning med Dancers' Workshop Company, San Francisco. Koreografi: Ann Halprin. Musikkollage: Morton Subotnick och Folke Rabe.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05—22.10 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs för vuxna.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Mathule. Färg. Gösta Ekman och Gabrielle Karlén.
18.00 Bitt 1. Färg. Nybörjarkurs i tyska.
18.10 Spela gitarren med Uffe och Tabbe. Färg.
18.30 Skratkammaren. 4. Trolleritricks och kameraknep.
18.50 Den tropiska regnskogen. Hur djur och växter lever i de tropiska trakterna i Amazonbäcken.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Jag och översten — amerikansk film från 1958. Regi: Peter Glenville. Medverk. Danny Kaye, Curd Jürgens, Nicole Maurey.
21.45 Dokument utifrån. Färg.
22.35 Kvällsöppet. Färg. Gary Engman med gäster.
23.05—23.15 TV-nytt, väder, sport.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.20—9.40 På De brittiska öarna. 3. Hav — hamn — handel. Mellanstadiet.
13.35—13.55 Fortplantning, ärtlighet och utveckling. 1a. Snart. 1b. 2 hg sidfläsk — men magert. Högstadiet.
14.00—14.25 Roller och situationer. 2. Situationer i nuet. Högstadiet.
16.30—16.45 Colarg. Färg. 11. Upproret.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Sänglandet. Färg. Ulla, Lasse, Britt-Louise, Evabritt och Pelle spelar teater, läser sagor och leker tältcirrus i sängen.
18.30 Ikväll. Färg. Mötesplats för varjehanda.
19.30 Bakåt framåt — bilder av Sverige 1972. Färg. — Ni som är unga ni ska va tacksamma. Ni skulle varit med på trettioalet! Det var på 30-talet som folkhemstanken växte fram. Hur är det i folkhemmet idag?
20.35 Ansvarskänsla. Färg. Engelsk tecknad kortfilm.
20.40 Herrarna i hagen med Sune Mangs och Jarl Borssén. Färg.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Khmer! Khmer! — Konflikt i Kambodja. Färg. Australisk film om den historiska och politiska bakgrunden till dagens situation i Kambodja.
22.35—22.40 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Mathule. Färg. Gösta Ekman och Gabrielle Karlén.
18.00 Porträtt av Peter Weiss. Färg. Olof Lagercrantz samtal med dramatikern Peter Weiss inför kvällen TV 2-teatersändning av Weiss' Mordet på Marat.
18.25 Anslagsstavlän. Färg.
18.30 Svinlandet affärer. Äventyrserie i internationell miljö med Gladys Cooper, David Niven, Charles Boyer, Gig Young och Robert Cote.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Direkt onsdag. Färg.
20.35 Mordet på Marat eller Jean Paul Marat förförd och mördat så som det framställs av patienterna på hospitalet Charenton under ledning av herr de Sade — pjäs av Peter Weiss. Färg.
Weiss scenpjäs har överfört i film med aktörer från The Royal Shakespeare Company i regi av Peter Brook, en av de ledande avantgardisterna inom engelsk teater.
Medverk. Patrick Magee, an Richardson, Michael Williams, Clifford Rose, Glenda Jackson, Freddy Jones, Hugh Sullivan, John Husey Morgan Shepherd, Jonathan Burn, Jeanette Landis, Robert Lloyds, John Steiner, James Mellon m.fl.
22.30 Kvällsöppet. Färg. Gary Engman med gäster.
23.05—23.15 TV-nytt, väder, sport.

**METSAKODU
UDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

**VABAÜHUPIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**